

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Årsrapport 2017 – plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Årsrapport 2017

– plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Innhald

1. Planstatistikk 2017
2. Typer plansaker - kommunevis
3. Kommunal planstrategi og rullering av kommuneplan
4. Motsegner
5. Mekling
6. Dispensasjonar og klager

Oppsummering

Vedlegg:

- A. Fylkesmannen sine oppgåver i plansaker etter plan- og bygningslova
- B. Behandling av kommunale plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal
- C. Planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring
- D. Utdrag frå sentrale styringsdokument (VØI og TB 2017)

Sveinung Parr Dimmen
samordnar

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkeshuset, 6404 Molde
Tlf.: 71 25 84 20
E-post: sveinung.dimmen@fylkesmannen.no
Web: www.fylkesmannen.no/mr

Samandrag

Rapporten gir ein samla presentasjon av plansaksbehandlinga etter plan- og bygningslova hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal i 2017. Klagesaksbehandling i plan- og byggesaker lagt til justis- og beredskapsavdelinga er ikkje medrekna her.

Rapporten er basert på vår eigen statistikk med utgangspunkt i vår rolle som høyringsinstans i kommunale plan- og dispensasjonssaker ført i ephorte. Statistikk og opplysningar omfattar nærare presentasjon av ulike plantypar og plantema. Utviklingstrekk og trendar blir kommentert i lys av samanlikningar med tidlegare års statistikk, både samla sett og korleis dette fordeler seg kommunevis.

Som vedlegg til rapporten er det tatt med ein del bakgrunnsinformasjon om offentleg planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring. Det er vidare gjort nærare greie for Fylkesmannen sine oppgåver i plansaker etter plan- og bygningslova.

Kort oppsummert viser årsrapporten for 2017 at

- aktiviteten på plansida er stor med t.s. 1140 plansaker/ekspedisjonar, fordelt på 461 plansaker og 679 dispensasjonssaker
- det er stor breidde og variasjon i sakene i forhold til både innhald og kompleksitet; dei fleste plansakene har ein klar tverrfagleg karakter og er avhengig av innspel frå ulike fagavdelingar og fagmiljø hos FMNR i samband med høyringssvar og vidare dialog
- plansakene og dispensasjonssaker fordeler seg svært ulikt på kommunane; nokre kommunar har vesentleg større aktivitet og fleire saker enn andre
- talet på motsegner i arealplansaker ligg på nivå med tidlegare år; flest motsegner knyter seg til tema *Barn og unge*, samt manglar i samband med *Støyvurderingar* og *ROS/klimatilpassing*
- tidleg medverknad og dialog undervegs i planprosessane gjer at konflikhtar kan avklarast og løysast tidlegare; færre arealplansaker går til mekling
- kompetanse og kapasitet på planområdet varierer mykje kommunane i mellom; utfordringane i forhold til dette er gjerne størst i dei minste kommunane
- FMNR har eit tett samarbeid med fylkeskommunen på plansaksområdet; dette omfattar både kurs, konferansar, nettverkssamlingar, regionalt planforum – samt uformell kontakt gjennom den løpande plansaksbehandlinga
- kommuneplanen som styringsverktøy i kommunalt utviklings- og omstillingsarbeid er styrka; fleire kommunar har som ledd i dette fått på plass oppdaterte kommuneplanar med samfunns- og arealdel
- kommunane har utarbeidd planstrategiar for perioden 2016 – 2020 der koplingane til kommunereformarbeidet og etablering av nye kommunar har stått sentralt; alle fagavdelingane hos FM bidrar her aktivt med innspel til våre høyringsbrev til kommunane
- forsøket med statleg samordning av motsegn til kommunale planar har gitt Fylkesmannen ei utvida rolle i forhold til plansamordning; forsøkperioden har gått ut 2017 og vil bli innført som ei permanent ordning frå 01.01.2018.

1. Planstatistikk FMMR for 2017

Fylkesmannen er høringspart for alle kommunale plan- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova. Med dette som utgangspunkt blir det utarbeidd kvartalsvis statistikk og rapportering som viser oversikt og utdrag av plansaksbehandlinga.

For meir informasjon om

- Fylkesmannen sine oppgåver i plansaker etter plan- og bygningslova
- Behandling av kommunale plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal
- Planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring
- Utdrag frå sentrale styringsdokument (VØI og TB 2017)

kan det visast til eige vedlegg til slutt i rapporten.

Statistikken for 2017 viser at aktiviteten på plansida er stor. Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FMMR) har i 2017 behandla 1140 plan- og dispensasjonssaker (ekspedisjonar) etter plan- og bygningslova. Dette er litt fleire ekspedisjonar enn for tilsvarende periode i fjor (1119). Klagesaksbehandling i plan- og byggesaker lagt til justis- og beredskapsavdelinga er ikkje medrekna her.

Tal for ekspedisjonar knytt til **kommuneplanar og kommunedelplanar** for 2017 ligg på same nivå som for fjoråret; 40 saker både i 2017 og i 2016. Dette gjeld også tal på ekspedisjonar knytt til **reguleringsplansaker**, 405 saker i 2017 mot 414 i 2016. Alle kommunane (med eitt unntak) har elles i løpet av 2016 og 2017 utarbeidd **kommunale planstrategiar** for perioden 2016 - 2020

Talet på **dispensasjonssaker** ligg framleis høgt. I forhold til dei føregåande åra representerer dispensasjonsstatistikken for 2017 ein topp med 679 saker. Disp.sakene utgjør åleine ein større andel enn samla for alle plansaker, ca. 60 pst. for dispsakene mot 40 pst. for plansakene av samla plan- og dispsaker. Årsakene til at talet på disp.saker framleis held seg høgt kan vere fleire og ulike. Ei generell utfordring for fleire av kommunane vil framleis vere mangel på oppdaterte arealplanar. Dei fleste kommunane har gjennom arbeidet med kommunale planstrategiar signalisert behov for rullering av sine kommuneplanar i inneverande planperiode 2016 – 2020 (jf. tabell oversikt kommunal planstrategi). Fleire av kommunane har i førre planperiode fått vedtatt oppdaterte samfunnsplanar – og dette blir i inneverande planperiode følgt opp med rullering av kommuneplanens arealdel. Nokre av kommunane har gjort vedtak, medan det for andre framleis vil gå noko tid før ny overordna plan er vedtatt. Talet på dispsaker i kommunane vil naturleg nok til ein viss grad ha samanheng med samla plan- og utbyggingsaktivitet elles. Vi ser likevel at også fleire av kommunane med liten planaktivitet ligg svært høgt på disp.statistikken – gjerne år etter år. Dette kan tyde på at styring gjennom dispensasjon også har med «kultur» å gjere. Sentrale politiske styringssignal – gjerne i kombinasjon med lokalpolitiske forhold - kan også vere ein medverkande faktor; jf. t.d. stimulans til nyetablering og næringsutvikling generelt.

Plansaker og dispensasjonssaker etter pbl; samla årsoversikt 2010 – 2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Reguleringsplan	459	480	496	471	477	*400	414	405
Kommune(del)plan	36	37	48	86	56	*44	40	41
Kommunal planstrategi	x	x	31	5	x	x	24	14
Regionale planar	-	-	6	5	2	4	2	1
Plansaker samla	495	517	584	567	530	*448	479	461
Disp.saker samla	628	520	605	533	605	638	640	679
Sum planar og disp.	1123	1032	1189	1100	1140	*1086	1119	1140
Motsegner (tal planar)	39	62	63	64	58	*80	79	91
Samordningssaker statleg motsegn						21	22	31
Meklingsmøte	4	7	6	8	3	3	4	2
Planar oversendt departementet (KMD)	2	0	3	1	3	0	3	3
Klager - dispensasjonsøknader	18	18	21	3	6	8	17	11

Tabell: Behandla plansaker/ekspedisjonar hos FMNR 2010 – 2017.

Forklaring

- manglar data/registrering

X ikkje aktuelt/relevant

Merk:

- Statistikken for plansakene omfattar tal på ekspedisjonar/høyringsbrev. Fylkesmannen gir høyringsuttale til kommunale planar både ved oppstart og undervegs i planprosessen. I forhold til årsstatistikken vil nokre planar/plansaker såleis kunne bli registrert meir enn ein gang. Når det gjeld planstrategiar, dispensasjonar og motsegner er det derimot tal på planar som er registrert.

*Tidlegare statistikk for 2015 er korrigert. T.s. 20 samordningssaker (5 Kp + 15 RP) er lagt til. Talet på motsegnssaker vil også bli oppjustert i samband med dette.

Planstatistikk FMRR v. 31.12.2017

Kommuneplan – status samfunns- og arealdel; vedtaksår

Kommune	Status gjeldande K-plan; vedtak	
	Samfunnsdel	Arealdel
Aukra	2011	2016
Aure	2008	2008
Averøy	2015	2017
Eide	2005	2005
Fræna	2005	2014
Giske	2014	2009
Gjemnes	2003	2003
Halsa	2012	1998
Haram	2007	1999
Hareid	2006	2012
Herøy	2013	2014
Kristiansund	**2012	2011
Midsund	2011	1997
Molde	2016	2016
Neset	2012	2012
Norddal	2007	2011
Rauma	2013	*2003
Rindal	2015	2014
Sande	2009	2016
Sandøy	2011	2015
Skodje	2016	2007
Smøla	2007	2008
Stordal	2014	2003
Stranda	1975	1992
Sula	2011	2015
Sunndal	2014	*2007
Surnadal	2014	2007
Sykkylven	2011	2013
Tingvoll	2014	2015
Ulstein	2009	2011
Vanylven	2009	2014
Vestnes	2015	2015
Volda	2016	*1990
Ørskog	2007	2006
Ørsta	2012	*1991
Ålesund	2016	2017
*MRfylkeskom	Fylkesplan 2017 - 2020	

Tabell:

- Status vedtaksår for gjeldande Kommuneplan (gult) for rulleringsarbeid igangsett
- *MR fylkeskommune; Regional planstrategi 2016 - 2020

Kommuneplanar (samfunns- og arealdel) til høyring 2015 – 2017

A. Kommuneplanar – oversikt 2015

Saknr ephorte	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
11/4649	Herøy		x			v	+ mekling,KMD
11/9029	Sandøy		x			v	naust
12/4721	Sula		x				+ mekling x2 naust
13/183	Vestnes		x			v	naust
11/1866	Sande		x			v	+ mekling naust
15/1611	Ulstein			x	v		
1179029	Sandøy		x			v	2.g.
14/6119	Rindal	x				v	
13/855	Tingvoll		x			v	2.g.
15/2866	Volda	x			v		
13/4390	Ålesund	x			v		
12/5061	Aukra		x			v	
15/4136	Gjemnes			x	v		
13/4390	Ålesund		x			v	
10/8499	Sykkylven		x			v	Rev. naustføresegn.
15/5151	Halsa		x		v		
14/1073	Molde		x			v	
13/7457	Skodje	x				v	

B. Kommuneplanar – oversikt 2016

Saknr ephorte	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
13/2942	Aure		x			v	
14/1073	Molde		x			v	
15/2866	Volda	x				v	
13/4390	Ålesund		x			v	
13/4833	Averøy		x			v	
14/1073	Molde		x			v	Vurd. motsegn
16/3324	Skodje		x			v	
16/3102	Hareid		x		v		
13/4390	Ålesund		x			v	Vurd. motsegn
13/183	Vestnes		x				Endring
15/1611	Ulstein	x				v	
16/5849	Ålesund	x				v	Handlingsdel
16/6008	Volda		x		v		
13/4833	Averøy		x			v	2.g.
13/2942	Aure		x			v	2.g.

C. Kommuneplanar – oversikt 2017

Saknr ephorte	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
16/7344	Kristiansund	x			x	x	
17/1481	Stranda			x	x		
17/2118	Kristiansund		x		x		Rev. u-grad
17/2652	Aukra	x			x		
13/4390	Ålesund		x			x	Endring
17/2978	Sunnadal		x		x		
14/2823	Giske		x		x		
15/7165	Sykkylven		x				Endring
17/2451	Surnadal		x				Endring
13/2942	Aure		x			x	Avgr.høyring

Kvartalsvis oversikt – plan- og dispensasjonssaker 2010 - 2017

A. Plan- og dispensasjonssaker 1. kvartal 2017 (01.01. – 31.03.)

	1.kv 2010	1.kv 2011	1.kv 2012	1.kv- 2013	1.kv 2014	1.kv 2015	1.kv 2016	1.kvartal 2017
Reguleringsplan	118	120	143	121	146	103	106	120
Kommune(del)plan	9	10	8	18	7	3	5	7
Kommunal planstrategi	x	x	2	1	x	x	0	13
Regionale planar	-	-	1	1	1	1	0	0
Plansaker samla		130	154	141	154	107	111	140
Dispensasjonar	-	-	142	128	134	136	162	140
Sum planar og disp.	-	-	298	269	278	243	273	280
Planar m motsegn RP					16	6	15	22
T.s. planar m mots. RP+ P	14	21	25	14	17	7	16	26
Planar m statleg motsegn								11
Meklingsmøte	-	1	3	4	1	0	1	0
Planar sendt dept (KMD)	-	-	0	0	0	0	1	2
Klager – dispsøknader	3	5	3	1	1	1	6	1

B. Plan- og dispensasjonssaker 2. kvartal 2017 (01.04. – 30.06.)

	2.kv - 10	2.kv - 11	2.kv - 12	2.kv - 13	2.kv - 14	2.kv - 15	2.kv - 16	2.kv. 2017
Regulerings-plan	115	130	112	139	134	113	138	108
Kommune(del)plan	9	10	20	21	14	15	8	10
Kommunal planstrategi	x	x	8	2	x	x	7	0
Regionale planar	-	-	1	1	1	2	1	0
Plansaker samla		130	141	155	149	130	154	117
Dispensasjonar	-	-	191	148	204	150	173	174
Sum planar og disp.	-	-	332	303	353	280	327	291
Planar m motsegn RP					10	19	16	23
T.s. planar m mots RP+KP	14	21	25	14	12	23	18	24
Planar m statleg motsegn								6
Meklingsmøte	-	1	3	4	0	2	0	1
Planar sendt dept (KMD)	-	-	0	0	2	0	1	1
Klager – dispsøknader	3	5	3	1	3	2	2	2

Forklaring

- manglar data/registrering

x ikkje aktuelt/relevant

C. Plan- og dispensasjonssaker 3. kvartal 2017 (01.07. – 30.09.)

	3.kv -10	3.k - 11	3.k - 12	3.k - 13	3.k -14	3.k - 15	3.k - 16	3.kv. 2017
Reguleringsplan	88	123	111	106	87	86	64	81
Kommune(del)-plan	10	9	7	12	21	10	11	15
Kommunal planstrategi	x	x	9	1	X	x	5	0
Regionale planar	-	-	0	1	0	1	1	1
Plansaker samla		130	141	120	108	97	81	93
Dispensasjonar	-	-	130	141	115	170	151	184
Sum planar og disp.	-	-	257	261	223	267	232	277
Planar m motsegn RP					8	19	10	18
T.s. planar m mots RP+KP	8	16	11	20	12	22	13	22
Planar m statleg mots								9
Meklingsmøte	-	1	1	0	2	0	1	0
Planar sendt dept (KMD)			1	0	0	0	0	0
Klager – dispsøknader	3	5	4	0	2	1	2	2

D. Plan- og dispensasjonssaker 4. kvartal 2017 (01.10. – 31.12.)

	4.kv -10	4.k - 11	4.k - 12	4.k - 13	4.k -14	4.k - 15	4.k - 16	4.kv. 2017
Regulerings-plan	88	123	111	106	87	86	118	95
Kommune(del)-plan	10	9	7	12	21	10	10	9
Kommunal planstrategi	x	x	9	1	X	x	11	1
Regionale planar	-	-	0	1	0	1	0	0
Plansaker samla		130	141	120	108	97	139	104
Dispensasjonar	-	-	130	141	115	170	172	178
Sum planar og disp.	-	-	257	261	223	267	311	282
Planar m motsegn RP					8	19	25	19
T.s. planar m mots RP+KP	8	16	11	20	12	22	29	20
Planar m statleg mots								5
Meklingsmøte	-	1	1	0	2	0	2	1
Planar sendt dept (KMD)	-	-	1	0	0	0	1	0
Klager – dispsøknader	3	5	4	0	2	1	7	6

Forklaring

- manglar data/registrering

X ikkje aktuelt/relevant

Årsrapportering - samla oversikt plan- og dispensasjonssaker 2010 - 2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Reguleringsplan	459	480	496	471	477	385	414	405
Kommune(del)plan	36	37	48	86	56	39	40	41
Kommunal planstrategi	x	x	31	5	x	x	24	14
Regionale planar	-	-	*6	5	2	4	2	1
Plansaker samla	495	517	584	567	535	428	479	461
Dispensasjonar	628	520	605	533	605	638	640	679
Sum planar og disp.	1123	1032	1189	1100	1140	1066	1119	1140
Planar m motsegn RP					50	55	69	82
T.s. planar m mots RP+KP	39	62	63	64	58	66	79	91
Planar m statleg mots						21	22	31
Meklingsmøte	4	7	6	8	3	3	4	2
Planar sendt dept (KMD)	2	0	3	1	3	0	3	3
Klager – dispsøknader	18	18	21	3	6	8	17	11

Forklaring

- manglar data/registrering

X ikkje aktuelt/relevant

2. Typar plansaker; kommunevis

Hovudtyngda av kommunale plansaker til behandling hos Fylkesmannen er knytt til reguleringsplanar. Desse er av to typar; områderegulering og detaljregulering. Medan kommunane sjølve tar ansvar for områdereguleringa, blir det meste av detaljreguleringa initiert av private aktørar og gjennomført i tett samarbeid med private konsulentfirma. På landsbasis utgjør private reguleringsplanar om lag 75 prosent av alle reguleringsplanar. I Møre og Romsdal er denne prosentandelen enno høgare.

Manglande oppdatering/rullering av overordna kommuneplan skaper ofte utfordringar for ei meir heilskapleg og langsiktig arealforvaltning. Utfordringar knytt til den kommunale planlegginga avspeglar også at kommunane i fylket er svært ulike i forhold til folketal, næringsstruktur, naturgrunnlag, sentralitet m.v. Mål, strategiar og tiltak vil såleis måtte tilpassast situasjon og behov i den enkelte kommune.

Talet på plansaker til behandling hos FMNR knytt til kommune(del)- og reguleringsplanar fordeler seg ulikt kommunane i mellom; sjå tabellar under.

Mange kommunar har i løpet av dei siste åra fått utarbeidd og vedtatt oppdaterte kommuneplanar. I første rekke omfattar dette kommuneplanens samfunnsdel. Denne vil naturleg danne rammer og retningslinjer for vidare arbeid med arealdelen. Her ser vi at mange kommunar for tida er i prosess med arealplanarbeidet. Vi ser også at mange kommunar i etterkant av arbeidet med kommunale planstrategiar og i samband med nye kommuneplanar har sett i gang arbeid med vidare oppfølging av prioriterte planoppgåver gjennom ulike typar kommunedelplanar i form av temaplanar, sektorplanar eller områdeplanar.

Kommunestatistikk plansaker

Kommune(del)-plan; kommuneoversikt 2017

	Kv. 1 01.01 – 31.03	Kv. 2 01.04 – 30.06	Kv. 3 01.07 – 30.09	Kv. 4 01.10 – 31.12	2017 01.01. – 31.12
Aukra		KPs opps	KPa just		2
Aure	KDP omr*			KPa just	1
Averøy	KDP omr*				
Eide	KDP omr*			KDP tema	1
Fræna					
Giske		KPa +KDP tema	KPa opps	KPa	4
Gjemnes	KDP omr*	KDP tema		KDP tema	2
Halsa	KDP omr*				
Haram					
Hareid					
Herøy		3 KDP tema			3
Kristiansund	KDPomr*+KPsoppst	KPa oppst	KDP tema + KPs	KDP omr	5
Midsund	KDP omr*				
Molde	KDP omr*			KDP tema	2
Neset	KDP omr*+KDP tema				1
Norddal					
Rauma	KDP omr*		KDP omr		1
Rindal					
Sande					
Sandøy					
Skodje				KDP tema	1
Smøla	KDP omr*				
Stordal					
Stranda	KPs+KPa oppst				1
Sula					
Sunnadal		KPs opps			1
Surnadal	KDP omr*		KP A just		1
Sykkylven	KDP omr		KDP omr + KPa jus	KDP omr	4
Tingvoll	KDP omr*			KDP tema opps	2
Ulstein					
Vanylven					
Vestnes	KDP omr*				
Volda					
Ørskog			KDP opps		1
Ørsta		2 KDP omr+tema	KDP tema		3
Ålesund	KPa just	KPa just	KDP omr	KDPomr +KPa just	5
T.s. alle kom	7*	12	11	11	41

*Nokre av planane er «fellesplanar» (interkommunale) planar mellom to eller fleire kommunar

- a*: Tingvoll, Aure, Averøy, Eide, Gjemnes, Halsa, Kr.sund, Smøla, Surnadal: Interkom.plan sjøareal Nordmøre
- b*: Molde, Midsund, Neset, Rauma, Vestnes: Interkom.plan sjøarealRomsdal

Tabell: Kommunale plansaker FMMR 2017; **Kommune(del)-planar**

Kommunestatistikk plansaker

Reguleringsplan; kommuneoversikt 2017

	Kv. 1 01.01 – 31.03	Kv. 2 01.04 – 30.06	Kv. 3 01.07 – 30.09	Kv. 4 01.10 – 31.12	2017 01.01 – 31.12
Aukra	2	4	4	4	14
Aure	4	0	3	2	9
Averøy	2	1	2	3	8
Eide	1	3	1	0	4
Fræna	1	0	4	5	10
Giske	0	4	4	3	11
Gjemnes	0	3	0	3	6
Halsa	0	2	0	4	6
Haram	10	7	6	0	23
Hareid	4	5	0	3	12
Herøy	8	6	5	5	24
Kristiansund	3	3	4	2	12
Midsund	0	0	0	1	1
Molde	14	9	9	4	36
Neset	4	3	2	1	10
Norddal	1	2	1	1	6
Rauma	2	0	1	0	3
Rindal	3	0	3	1	7
Sande	3	2	0	3	8
Sandøy	3	0	1	1	5
Skodje	2	3	0	1	6
Smøla	0	1	0	2	3
Stordal	0	0	2	0	2
Stranda	3	6	1	6	16
Sula	8	1	4	5	18
Sunndal	4	1	1	6	12
Surnadal	2	2	1	1	7
Sykkylven	1	3	1	5	10
Tingvoll	1	1	1	0	3
Ulstein	1	2	1	3	7
Vanylven	0	0	0	1	1
Vestnes	7	4	3	2	16
Volda	3	5	2	2	12
Ørskog	3	0	0	1	4
Ørsta	3	11	2	6	22
Ålesund	10	13	11	7	41
T.s. alle kom.	120	108	84	93	405

Tabell: Kommunale plansaker FMMR 2017; Reguleringsplanar

3. Nasjonale forventningar og ny runde med kommunale planstrategiar

Mange av dei politiske styringssignala frå regjeringa er samla og systematisert i dei nye nasjonale forventningane til regional og kommunal planlegging vart vedtatt ved kongeleg resolusjon 12.06.2015; sjå

https://www.regjeringen.no/contentassets/2f826bdf1ef342d5a917699e8432ca11/2015_nasjonale_forventningar.pdf

Formålet med dei nasjonale forventningane er er retta mot følgjande forhold:

- det peikar på mål, oppgåver og interesser som regjeringa meiner det er viktig at fylkeskommunen og kommunane legg vekt på i si planlegging etter pbl i den komande 4-årsperioden (2016 – 2020)
- det skal leggest til grunn for dei nye fylkestinga og kommunestyra sitt arbeid med regionale og kommunale planstrategiar og for statleg medverknad i planlegginga
- det skal medverke til ei styrking av samanhengen mellom plannivåa
- det er ikkje uttømande, men må sjåast i samheng med gjeldande regelverk og rettleiing

Kommunal- og moderniseringsdepartementet peikar på at er det nye nasjonale forventningsdokumentet innhaldsmessig er kortare og omfattar færre og meir prioriterte forventningar enn tilsvarande dokument frå 2011. Forventningane er knytt til tre hovudtema:

- *Gode og effektive planprosessar*
- *Berekraftig areal- og samfunnsutvikling*
- *Attraktive og klimavennlege by- og tettstadsområde*

Med dei nasjonale forventningane til regional og kommunale planlegginger det gitt viktige rammer og føringar for ei ny runde med regionale og kommunale planstrategiar. Alle fylkeskommunar og kommunar skal ha fastsett sin planstrategi seinast innan eitt år etter konstituering av nye fylkesting og kommunestyre etter fylkestings- og kommunestyrevalet hausten 2015.

Møre og Romsdal fylkeskommune har i samband med oppstart av ny runde med regional planstrategi utarbeidd eit viktig kunnskapsgrunnlag med rapporten *Utviklingstrekk i Møre og Romsdal* <http://mrfylke.no/Tenesteomraade/Plan-og-analyse/Statistikk-og-analyser/Utviklingstrekk-i-Moere-og-Romsdal> Fylkesstatistikk 2015 er også eit viktig kunnskapsgrunnlag for regional og kommunal planlegging; sjå <http://mrfylke.no/Tenesteomraade/Plan-og-analyse/Statistikk-og-analyser/Fylkesstatistikk>

Pr. 31.12.2017 har 35 av dei 36 kommunane i Møre og Romsdal utarbeidd utkast til kommunal planstrategi for perioden 2016 – 2020. Kommunane har som vedlegg til dokumentet tatt med ei samla oversikt over kommunens planportefølgje, samt status og plan for kommuneplanens samfunns- og arealdel. Fylkesmannen som høyringsinstans har gitt fylldige tilbakemeldingar til kommunane i samband med planstrategiarbeidet. Alle fem fagavdelingane hos Fylkesmannen har her levert innspel og merknader knytt til sine fag- og ansvarsområde.

Planstatistikk FMMR v. 31.12.2017

Kommunal planstrategi 2016 – 2020 og status for vedtak og rullering av K-plan - kommuneoversikt

Kommune	KPS FM-sak	Status gjeldande K-plan; vedtak		Rullering av K-plan; oppstart 2016 - 2020 (evt. under arb.)	
		Samfunnsdel	Arealdel	Samfunnsdel	Arealdel
Aukra	16/7362	2011	2016	2017	0
Aure	16/2864	2008	2008	2018	2016
Averøy	16/2399	2015	2017	0	2016
Eide	16/5839	2005	2005	2016	2018
Fræna	16/5959	2005	2014	2017	2020
Giske	17/4049	2014	2009	0	2017
Gjemnes	16/5033	2003	2003	2016	2016
Halsa	16/5412	2012	1998	2016	2017
Haram	17/1469	2007	1999	2016	2019
Hareid	1675127	2006	2012	2018	2017
Herøy	16/5412	2013	2014	2017	0
Kristiansund	16/3096	**2012	2011	2016	2016
Midsund	16/5138	2011	1997	0	2016
Molde	16/4151	2016	2016	2018	*2018
Nesset	17/6301	2012	2012	0	0
Norddal	17/1561	2007	2011	2017	0
Rauma	16/4964	2013	*2003	0	0
Rindal	16/5008	2015	2014	2018	0
Sande		2009	2016		
Sandøy	16/7098	2011	2015	0	2017
Skodje	16/7179	2016	2007	0	2016
Smøla	16/2866	2007	2008	2018	2016
Stordal	17/1667	2014	2003	0	0
Stranda	17/102	1975	1992	2017	2018
Sula	16/7681	2011	2015	2018	2019
Sunnadal	16/6591	2014	*2007	2017	2017
Surnadal	16/5537	2014	2007	0	2016
Sykkylven	16/7183	2011	2013	0	0
Tingvoll	16/2453	2014	2015	?	?
Ulstein	16/5191	2009	2011	2016	2016
Vanylven	16/2953	2009	2014	2018	2020
Vestnes	16/6140	2015	2015	2018	2020
Volda	16/7574	2016	*1990	0	2016
Ørskog	16/7671	2007	2006	2016	2017
Ørsta	16/5729	2012	*1991	2020	2017
Ålesund	16/6936	2016	2017	0	0
*MRfylkeskom	15/6621	Fylkesplan 2017 - 2020			

Tabell:

- Status Kommunal planstrategi 2016 – 2020; høyrings sak FMMR pr. 31.12.2017
 - Status vedtaksår for gjeldande Kommuneplan (gult) for rulleringsarbeid igangsett
- *MR fylkeskommune; Regional planstrategi 2015 – 2019

Alle kommunane i Møre og Romsdal, med unntak av Sande, har utarbeidd kommunal planstrategi for perioden 2016 – 2020. Plastrategien omfattar m.a. opplysningar om status for gjeldande kommuneplan, samt kommunens eigen plan for neste hovudrullering av kommuneplanens samfunns- og arealdel.

4. Motsegn

Statlege og regionale organ kan fremje motsegn (innsigelse) mot kommunale planar som er i strid med nasjonale interesser. Fylkesmannen grip inn i kommunal arealforvaltning ved å varsle eller fremje motsegn, og ved å klage på vedtak i dispensasjonssaker.

Av reglane for motsegn i plansaker etter plan- og bygningslovadette framgår det m.a. at:

- Kommunen har ansvar for at nasjonale og regionale interesser blir tatt omsyn til i planlegginga.
 - Statlege og regionale organ skal medverke i planarbeidet slik at desse interessene vert innarbeidd i planane. Reglane om motsegn skal sikre at kommunane ikkje vedtar planar i strid med nasjonal eller regional politikk.
- Når det ligg føre ei motsegn til eit planforslag kan ikkje kommunen vedta planen.
 - Saka kan gå vidare, anten ved at kommunane endrar planen, det vert gjennomført mekling eller at planen går direkte til avgjerd i Miljøverndepartementet.
- Dersom kommunen tek motsegna til følge og endrar planen må dei sende det reviderte planutkastet til etaten som har fremja motsegna.
 - Motsegna skal vere trekt formelt (skriftleg) *før* kommunen kan vedta (eigengodkjenne) planen.

For meir om motsegn i plansaker etter plan- og bygningslova kan det visast til eit eige rundskriv H-2/14 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/dok/rundskriv/2014/rundskriv-h-214---supplering-av-rundskri.html?id=751295> .

Forsøk med samordning av statleg motsegn til kommunale planar

Forsøksordninga i vårt fylke starta opp 01.04.2015. Den praktiske gjennomføringa av forsøksordninga er lagt opp litt ulikt frå fylke til fylke. Hos FMNR er forsøket organisert med ein eigen prosjektleiar, men elles direkte tilpassa eksisterande modell for plansaksbehandling. Erfaringane så langt er jamt over positive vurdert både frå kommunane, involverte statsetatar og Fylkesmannen si side. Største utfordringane så langt er knytt til knappe tidsfristar i høyringsfasen. Statens vegvesen er den av statsetatane som oftast er part i sakene. Med tanke på erfaringsutveksling og læring knytt til forsøket er det oppretta eit eige nasjonalt nettverk under leiing av KMD og med deltakarar frå alle dei 12 forsøksfylka. Forsøksordninga har i 2016 vore gjennom ei evalueringsrunde med tanke på at dette vil kunne bli ei permanent ordning. Forsøksperioden skulle opphavleg gå t.o.m. 31.12.2016, men er vart seinare forlenga med eitt år. KMD har i desember 2017 gjort vedtak om at ordninga skal gjerast permanent f.o.m. 01.01.2018.

Statistikken for 2017 viser at i alt 31 saker er omfatta av samordningsforsøket i vårt embete. Av desse er 18 saker knytt til reguleringsplanar og 4 til kommuneplanar. Av statsetatane er Statens vegvesen oftast representert som motsegnspart. Av dei 43 samordningssakene i løpet forsøksperioden (01.04.2015 – 31.12.2016) har Statens vegvesen hatt motsegn knytt til heile 31 av desse. Motsegner frå andre statsetatar fordeler seg slik; NVE 5, Avinor 3 - og med 1 sak kvar på Mattilsynet, Jernbaneverket og Kystverket.

Tabellen under viser samla oversikt over motsegner frå statsetatane knytt til samordningsforsøket i perioden 01.04.2015 – 31.12.2017. Motsegnene er registrert på sak. I prinsippet vil det kunne vere fleire motsegnspunkt frå den aktuelle motsegnsetaten knytt til same sak. Dei fleste sakene som er

omfatta av samordningsforsøket er knytt til reguleringsplanar, men det er også saker knytt til kommuneplanar og kommunedelplanar (område).

Tabell: Saker i samordningsforsøket med statleg motsegn 2015 - 2017

	SVV	NVE	KV	JV	AVINOR	MAT	FMMR	Eksterne
2015 (01.04. - 31.12)	14	4	1	1	1	0	15	21
2016 (01.01. – 31.12)	17	1	0	0	2	1	14	22
2017 (01.01. – 31.12.)	18	9	0	0	6	0	26	31
T.s. i forsøksperioden	49	14	1	1	9	1	56	74

Forkortingar:

SVV = Statens vegvesen, NVE = Norges vassdrags- og energidirektorat, KV = Kystverket, JV = Jernbaneverket, MAT = Mattilsynet

Som det framgår av tabellen over har FMMR sjølv motsegn i dei fleste sakene som omfattar samordningsforsøket. Desse motsegnene er likevel ikkje rekna med i i oppsummeringskolonna til høgre. Motsegnene frå FMMR blir nærare presentert i avsnittet under.

Motsegn FMMR fordelt på plantypar

FMMR har i 2017 fremma motsegn til 83 planar; t.s. 82 reguleringsplanar og 9 kommune(-del)planar⁴. I høve til det samla talet på plansaker samla er det likevel få motsegner. I forhold til kommuneplanens arealdel vil det oftast vere knytt motsegn både til ulike tema og delområde i samband med første gangs offentleg høyring. Omfanget og kompleksiteten i slike overordna planar tilseier at det her meir unntaksvis vil vere planar utan motsegn. Fylkesmannen har her oppmoda kommunen til å gå i vidare dialog med motsegnsinstansane for å finne løysingar utan å gå vegen direkte om formell mekling.

	Kv. 1 01.01–31.03	Kv. 2 01.04–30.06	Kv. 3 01.07–30.09	Kv. 4 01.10–31.12	2017 01.01–31.12
Kommuneplan - arealdel	4	1	4	1	9
Reguleringsplan	22	23	18	18	63
Planar med motsegn samla	23	23	18	18	91

Tabell: Motsegner FMMR fordelt på plantypar

Merknader og Motsegner fordelt på plantema 2017

Merknader omfattar alle plantypar, medan motsegner berre er knytt til arealplanar (KP arealdel og KDP område). Til same plan kan det vere fremma fleire motsegner ut frå ulike tema/fagområde. Særleg vil dette vere aktuelt for kommuneplanar. Dersom ein tar utgangspunkt i typar plantema det er knytt motsegn til, fordeler dette seg på følgjande måte:

Tema for merknader og for motsegn	Kommuneplan – arealdel KPa + KPs + KDP KPa N=6		Reguleringsplan RP N=405		Motsegnstema samla til KPa + Rp
	merknader	motsegn	merknader	motsegn	
Planfagleg/KU	25	9	111	7	17
Naturmangfald	10	4	69	6	10
Landskap	8	2	18	3	5
Friluftsliv	9	3	21	2	5
Grønstruktur	5	1	3	1	1
Strandsone	13	5	29	7	12
Vassdrag	2	0	6	1	1
Barn og unge	11	4	112	13	17
Universell utforming	5	0	10	0	0
Folkehelse	7	0	4	1	5
Landbruk	8	2	27	1	3
ROS/klimatilpassing	11	6	178	22	28
Forureining	2	0	23	0	0
Støy	11	2	95	31	33
Kjøpesenter	3	1	6	0	1
BATP/klima	15	0	17	1	1
Anna	10	0	0	0	0
Samla tal motsegnstema		39		99	138

Tabell: Merknader og Motsegner fordelt på plantema 2017

I tabellen er det skilt mellom kommuneplan og reguleringsplan. Når det gjeld *råd og merknader* er kategoriane *Planfagleg/KU*, *Naturmangfald*, *ROS/klimatilpassing*, *Støy* og *Barn og unge* dei det oftast er knytt kommentarar til. Tendensen/mønsteret for 2017 er langt på veg samanfallande med tidlegare års statistikk.

I forhold til tema knytt til motsegn, ser vi at kategoriane *Barn og unge*, *ROS/klimatilpassing* og *Støy* som oftast går igjen. Også motsegn knytt til *Planfagleg/KU*, *Naturmangfald* og *Strandsone* går igjen i fleire planar. Det må her presiserast at særleg kommuneplansakene oftast vil omfatte fleire motsegnspunkt knytt til ulike plantema, men gjerne også fleire motsegnspunkt knytt til same tema. T.d. vil det kunne reisast motsegn til strandsonevern eller jordvern knytt til fleire delområde i planen. Motsegn knytt til same tema for ulike delområde i planen vil ikkje bli fanga opp av statistikken.

Dei fleste motsegnene har elles preg av å vere av meir «plan-teknisk» karakter. Typisk her er manglar eller uklare punkt knytt til kunnskapsgrunnlag, plankart eller planføresegner. På bakgrunn av Fylkesmannens høyringsbrev er dette forhold i planen som raskt blir retta opp gjennom vidare oppfølging og dialog mellom partane.

Talet på motsegner fordelt etter kommunar.

Oversikta under viser at talet på motsegner varierer kommunane i mellom. Kommunar med stor planaktivitet/mange planar vil naturleg nok såleis ha større sjanse for å plassere seg i toppen av lista enn kommunar med få/ingen plansaker til høyring. Men her er det også ei rekke andre faktorar som spelar inn. Dette gjeld m.a. vurderingar knytt både til omfang, kompleksitet og kvalitet knytt til dei enkelte planane. Vilkår og alternativ for utvikling og utbygging av området, samt press frå utbyggjarar/tiltakshavarar vil også kunne variere. For reguleringsplanane sin del er om lag 80 prosent av planane utarbeidde av private aktørar/konsulentar. Dette omfattar iall hovudsak detaljreguleringar. Kommunane som planmyndigheit har likevel ei viktig rolle med tanke på kontroll og godkjenning av desse. Spørsmål om både kapasitet og kompetanse i den kommunale plansaksbehandlinga er såleis viktig.

Regjeringa har som målsetting at talet på motsegner skal ned. Gode planprosessar og betre fagleg kvalitet på planane vil her vere ein viktig og avgjerande faktor. Frå Fylkesmannen si side er det lagt vekt på god og tett kontakt undervegs i planprosessane. Over tid har Fylkesmannen fått ei meir aktiv rettleiarrolle retta mot kommunane. Det er vidare lagt stor vekt på å løyse motsegner undervegs i planprosessen gjennom dialog og uformelle arbeids-/drøftingsmøte. Så godt som alle motsegner blir som eit direkte resultat av dette løyst utan å gå vegen om mekling.

Arealplanar som omfattar viktige regionale eller nasjonale interesser, og elles der det er varsla motsegn, blir følgd opp med eigne synfaringar. Presentasjon og gjennomgang av planutkast vil elles vere tema på uformelle arbeidsmøte med kommunar, utbyggjar, konsulentar eller andre aktørgrupper. Som del av samordningsforsøket vil Fylkesmannen ofte her trekke med andre statlege aktørar. Fylkesmannen vil elles også saman med fylkeskommunen kunne ta initiativ til slike arbeidsmøte. Kommunane vil i tillegg kunne legge plansaker fram i samband med regionalt planforum. Dette er ein nyttig felles arena der kommunane vil kunne få innspel og tilbakemeldingar frå både regionale og statlege planstyresmakter undervegs i planprosessen.

Motsegn Kommuneplan (K) + Reguleringsplan (R); kommuneoversikt

	Kv. 1 01.01 – 31.03	Kv. 2 01.04 – 30.06	Kv. 3 01.07 – 30.09	Kv. 4 01.10 – 31.12	2017 01.01 – 31.12
Aukra	1R	1R	1R	1R	4
Aure			1K + 1R		2
Averøy		1R	1R	2R	2
Eide					
Fræna			1R		1
Giske		1K			1
Gjemnes				1R	
Halsa		1R			1
Haram		1R	1R	2R	2
Hareid	2R	2R			4
Herøy		1R	2R	2R	3
Kristiansund	2R		1R	1K + 1R	4
Midsund					
Molde	1K* + 2R		1R	1R	4
Nesset		1R			1
Norddal	1R	1R	1R		3
Rauma					
Rindal	1R			1R	1
Sande	1R				1
Sandøy					
Skodje	1R	2R			3
Smøla				1R	
Stordal			1R		1
Stranda	1R	3R	1R	1R	5
Sula	2R		2R	1R	4
Sunndal	1R			1R	1
Surnadal					
Sykkylven	1K + 1R				2
Tingvoll	1K*	1R	1R		3
Ulstein		1R	1R		2
Vanylven					
Vestnes		3R			3
Volda		1R		1R	1
Ørskog	1R			1R	12
Ørsta		3R			4
Ålesund	1K + 4R	1R	2R	1K + 1R	10
T.s. alle kom.	4K + 22R= 23	1K+24R=24	3K + 18R=27	1K + 18R=19	1K + 90 = 91

Tabell: Motsegn saker FMMR fordelt på Kommune(del)- og Reguleringsplanar; kommuneoversikt

* merk: interkommunal plan som omfattar fleire kommunar

5. Mekling

Generelt om motsegn

Av reglane for motsegn i plansaker etter plan- og bygningslova framgår det m.a. at:

- Kommunen har ansvar for at nasjonale og regionale interesser blir tatt omsyn til i planlegginga.
 - Statlege og regionale organ skal medverke i planarbeidet slik at desse interessene vert innarbeidd i planane. Reglane om motsegn skal sikre at kommunane ikkje vedtar planar i strid med nasjonal eller regional politikk.
- Når det ligg føre ei motsegn til eit planforslag kan ikkje kommunen vedta planen.
 - Saka kan gå vidare, anten ved at kommunane endrar planen, det vert gjennomført mekling eller at planen går direkte til avgjerd i Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Dersom kommunen tek motsegna til følge og endrar planen må dei sende det reviderte planutkastet til etaten som har fremja motsegna.
 - Motsegna skal vere trekt formelt (skriftleg) før kommunen kan vedta (eigengodkjenne) planen.

For meir om motsegn i plansaker etter plan- og bygningslova kan det visast til eit eige rundskriv H-2/14 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/dok/rundskriv/2014/rundskriv-h-214---supplering-av-rundskri.html?id=751295>

Meklingsmøte

Fylkesmannen er meklingsinstans. To meklingsmøte har vore gjennomført i 2017. Begge meklingane har vore knytt til kommuneplanens arealdel. Fylkesmannen har sjølv vore motsegnspart i begge sakene.

Sak	Kommune	Plantype/planområde	Motsegnspart	Tema til mekling
10/8499	Sykkylven	KP arealdel	FMMR	Nauststorleik
13/2962	Aure	KP arealdel	SVV FMMR	Trafikktryggleik Strandsone - småbåthamner

Tabell: Saker til mekling FMMR 2017

Fylkesmannen har elles mottatt førespurnad om mekling knytt til uavklarte motsegner både i kommune- og reguleringsplansaker. Utan å gå direkte på formell mekling er det i situasjonar som dette i større grad enn tidlegare opna for meir uformelle dialog-/forhandlingsmøte. Gjennom dette har ein lykkast å finne løysingar utan å ta saka til formell mekling.

Oversendingssaker til Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Når det ligg føre ei motsegn til eit planforslag kan ikkje kommunen vedta planen. Saka kan gå vidare, anten ved at kommunen endrar planen, det vert gjennomført mekling, eller at planen går direkte til avgjerd i Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Departementet sitt vedtak i saka kan ikkje påklagast I løpet av perioden 2012 - 2016 har FMMR hatt 10 plansaker oversendt KMD for avgjerd (Miljøverndepartementet før 01.01.2014). FMMR har vore part i seks av desse.

Sak	Kommune	Plantype /planområde	Motsegns-part	Tema til mekling	Oversendt KMD	Møte/synfaring og deltakarar
10/4966	Skodje	Reg.plan Digernes	FMMR	RPB kjøpesenter	14.09.2012	20.11.2013 Skodje k, MD, MRfk og FMMR
11/6096	Averøy	Reg.plan Uran	Statens vegvesen	Trafikksikring	22.10.2012	16.11.2013 Averøy k, MD, SVV, Vegdir, FMMR
10/4266	Neset	K-plan	FMMR, Sunndal k.	Landbruk; Natur- og miljø, Fiskeoppdrett	07.11.2012	26.06.2013 Neset k, MD, Sunndal k, DN, LMD, SLF, KFD, FMMR
10/6724	Sande	Reg.plan Storehaugen	MRfk	Automatisk freda kulturminne	25.04.2013	25.06.2013 Sande k, MD, MRfk, RA, FMMR
10/3519	Rindal	K-plan	Reindriftsforvaltninga	Tamrein	24.04.14	05.06.2014 Rindal k; KMD, LMD, FMST, FMMR
10/8293	Rauma	RP Måsvatnet	MRfk og FMMR	Natur, miljøvern, landskap	22.05.14	18.09.2014 Rauma kommune; KMD, Klima- og miljødep, Miljødir, FMMR, MRfk
11/4679	Herøy	K-plan	FMMR	Naust-storleik	09.12.2014	12.02.2015 Herøy k, FMMR, KLD og KMD
11/9029	Sandøy	K-plan	Kystverket	Fiskerihamn	07.03.2016	20.05.2016? Sandøy kommune, FMMR, KMD, SD
12/4721	Sula	K-plan	FMMR	Naust-storleik	22.06.2016	10.10.2016 Sula kommune, FMMR, KMD, KLD Mdir
14/946	Sykkylven	RP Sykkylven sentrum	MR fylkeskommune	Automatisk freda Kulturminne	20.12.2016	17.01.2017 Sykkylven kommune, FMMR, MRfk, KLD, KLD, RA

Tabell: Oversendingssaker til Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2012 - 2016

Nye oversendingssaker i 2017

Fylkesmannen har i løpet 2017 hatt tre uavklarte motsegnssaker for vidaresending til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Fylkesmannen har ikkje vore part i nokon av desse sakene. Pr. 31.12.2017 har KMD fatta endeleg avgjerd i alle sakene.

Sak	Kommune	Plantype /planområde	Motsegns-part	Tema til mekling	Oversendt KMD	Møte/synfaring og deltakarar	Vedtak i KMD
11/2744	Haram	RP Longva hamn	Kystverket	Fiskerihamn	16.02.2017	24.04.2017 Haram k, Kystv, KMD, SD, FMRR	Kom får medhald
14/3195	Vestnes	RP Vestnes sentrum	Statens vegvesen	Rundkøyring E39	20.02.2017	23.05.2017 Vestnes k, SVV, Vegdir, SD, KMD; FMRR	Kom får medhald
11/6703	Norrdal	RP Syltemoa	MRfk	Aut. freda kulturminne	07.04.2017	22.05.2017 Norrdal k, MRfk, RA, KLD. KMD, FMRR	MRfk får medhald

Tabell: Oversendingssaker til KMD 2017

For ei samla oversikt over vedtak i motsegnssaker oversendt MD/KMD; sjå

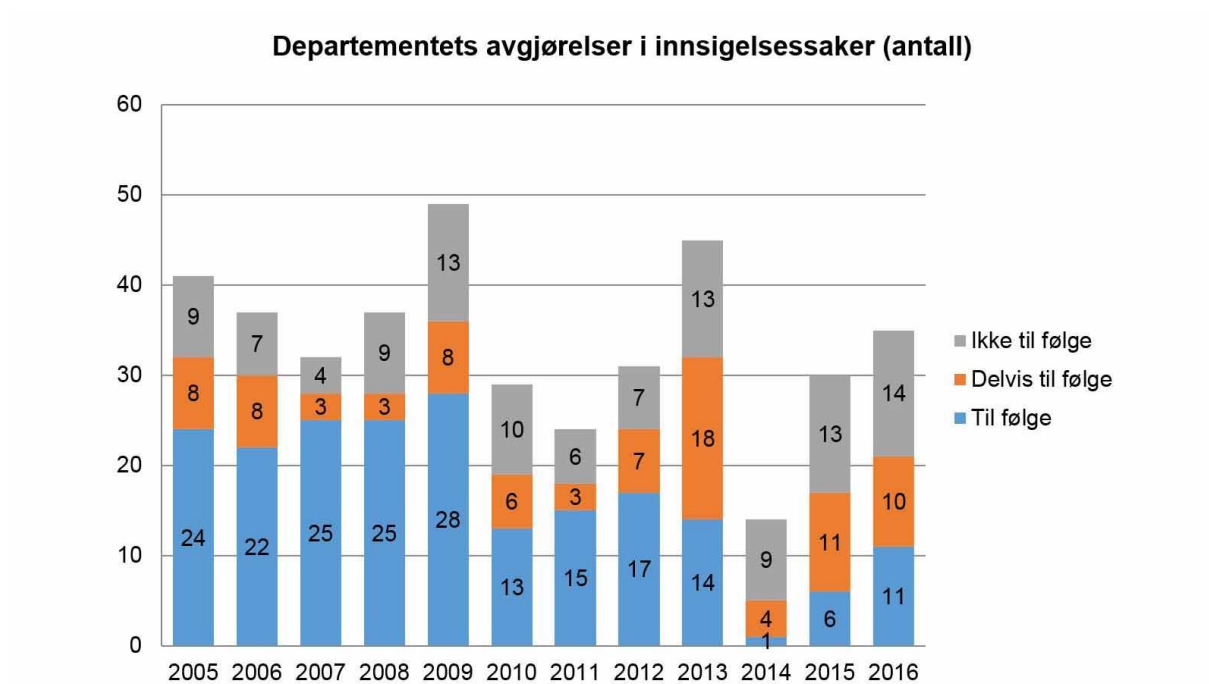
<https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan--og-bygningsloven/plan/kommunal-planlegging/innsigelsessaker1/id2008038/>

Statistikk over motsegnssaker til departementet viser elles ein tydeleg tendens i retning av at færre motsegner blir tatt til følgje. Regjeringsskiftet hausten 2013 blir av mange peika på som ein viktig faktor her. I samband med dette ser vi også at omsynet til lokale forhold og til kommunane sine politiske vedtak frå departementet si side er tillagt langt større vekt i det samla vurderingsgrunnlaget enn tidlegare. Dette er nærare presisert av statsråd Jan Tore Sanner i brev av 18.02.2014

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-h-214---supplering-av-rundskri/id751306/>
som vedlegg til *Rundskriv H-2/14 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven*

For ei nærare klargjering av viktige spørsmål knytt til nasjonale og viktige regionale interesser som kan gi grunnlag for motsegn knytt til klima- og miljøområdet, er det utarbeidd eit eige rundskriv T-2/16; sjå <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-og-vesentlige-regionale-interesser-pa-miljoomradet--klargjoring-av-miljoforvaltningens-innsigelsespraksis/id2504971/>

Tabellen under viser Kommunal- og moderniseringsdepartementet sin presentasjon av utfallet i motsegnssaker oversendt departementet for perioden 2005 – 2016.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har på sine heimesider ein nærare omtale og presentasjon av alle oversendingssaker for perioden 2000 – 2016. Oversikta for vedtak er sortert etter dato, og viser kva kommune som er involvert, kva som er formål med planen og kva som er grunnlaget for motsegna. For meir om dette; sjå <https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan--og-bygningsloven/plan/kommunal-planlegging/innsigelsessaker1/id2008038/>

6. Dispensasjonar og klager

Kommunale dispensasjonssaker

Fylkesmannen kan gripe inn i kommunal arealforvaltning ved å klage på vedtak i kommunale dispensasjonssaker. FMMR har i 2017 behandla **679 dispensasjonssaker**. Desse fordeler seg slik:

- **dispensasjon frå kommuneplan: 556 saker**
 - av desse dispensasjon frå pbl §1-8: 251 saker
- **dispensasjon frå reguleringsplan: 116 saker**

	Kv. 1 01.01–31.03	Kv. 2 01.04–30.06	Kv. 3 01.07–30.09	Kv. 4 01.10–31.12	2017 01.01–31.12
Samla disp.sak KP og RP	115kp+25rp 140	141kp+32rp 174	154KP+28RP 182	148KP+31RP 179	679
Ingen merknad	34	62	76	57	229
Merknad/fråråding	70	75	69	83	297
Varsel om klage	33	35	35	26	129
Klage	1	2	2	6	11

Tabell: Dispensasjonar og klagesaker 2017

Tema for merknader til disp.saker	Kv. 1 01.01–31.03	Kv. 2 01.04–30.06	Kv. 3 01.07–30.09	Kv. 4 01.10–31.12	2017 01.01–31.12.
Planfagleg	39	30	28	43	140
Naturmangfald	14	12	11	9	46
Landskap	13	12	9	16	50
Friluftsliv	12	8	16	20	56
Grønstruktur	1	0	1	2	4
Strandsone	27	39	21	25	112
Vassdrag	3	3	3	3	12
Barn og unge	8	7	3	9	27
Universell utforming	1	0	0	0	1
Folkehelse	0	0	0	0	0
Landbruk	21	18	25	18	82
ROS/klimatilpass.	30	33	28	34	122
Forureining	1	1	1	3	6
Støy	3	2	3	4	12
Kjøpesenter	0	0	0	0	0
BATP/klima	4	2	0	4	10
Anna	0	0	2	1	3

Tabell: Merknader knytt til behandling av disp.saker fordeler seg slik på plantema 2017

Kommunestatistikk plansaker 2017

Dispensasjon Kommuneplan (K) og Reguleringsplan (R); kommuneoversikt

	1.kvartal 01.01 – 31.03	2.kvartal 01.04 – 30.06	3. kvartal 01.07. – 30.09	4. kvartal 01.10. – 31.12	2017
Aukra	1	4	4	0	9
Aure	4	27	21	19	71
Averøy	5	10	9	5	29
Eide	3	2	6	6	17
Fræna	6	12	11	13	42
Giske	2	6	5	5	18
Gjemnes	4	3	6	3	16
Halsa	4	3	7	2	16
Haram	9	12	7	14	42
Hareid	0	0	4	0	4
Herøy	7	6	6	5	24
Kristiansund	3	1	5	8	17
Midsund	2	1	3	4	10
Molde	2	6	1	9	18
Nesset	5	0	6	4	15
Norddal	1	1	0	1	3
Rauma	12	19	17	13	61
Rindal	2	2	3	1	8
Sande	0	0	1	2	3
Sandøy	3	4	0	5	12
Skodje	5	7	13	5	30
Smøla	16	9	4	5	34
Stordal	0	0	1	0	1
Stranda	1	3	4	5	13
Sula	2	2	3	0	7
Sunndal	6	9	10	5	30
Surnadal	3	5	4	4	16
Sykkylven	5	1	5	10	21
Tingvoll	1	1	1	0	3
Ulstein	4	2	1	1	8
Vanylven	0	1	1	0	2
Vestnes	7	3	3	6	17
Volda	6	2	2	2	12
Ørskog	1	1	1	3	6
Ørsta	5	8	3	4	20
Ålesund	2	5	5	7	19
T.s. alle kom.	140	174	154	179	679

Tabell: Dispensasjonssaker etter pbl 2017; kommuneoversikt

Store variasjonar kommunane i mellom

Oversikt over dispensasjonssøknader kommunevis, viser at det er store skilnader kommunane i mellom. I fleire kommunar ligg talet på dispensasjonssøknader svært høgt målt i forhold til talet på planaktivitet og plansaker elles. Både kommunane og Fylkesmannen har felles interesse av at det blir færre dispensasjonar etter plan- og bygningslova. Frå Fylkesmannen si side blir det her peika på at oppdaterte og gode planar vil gi politikarane og administrasjonen gode og tydelege styringsverktøy. Gjennom dette vil behovet for dispensasjonar kunne reduserast.

Tema for dispensasjon

Om lag 45 prosent av søknadene om dispensasjon frå kommuneplan omfattar saksområde knytt til strandsoneforvaltning, jf. pbl §1-8 *Forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag*. Etter plan- og bygningslova § 1-8 er det eit generelt byggeforbod i hundremetersbeltet langs sjøen. Kommunen skal legge dei statlege planretningslinjene for differensiert forvaltning av strandsona langs sjøen til grunn ved handsaming av søknader om tiltak her. Fleire av desse sakene gjeld søknad om dispensasjon frå plan knytt til oppføring av naust og flytebrygge. Også saksområde knytt til landbruk/jordvern-interesser er godt representert. Fleire av desse sakene gjeld dispensasjonssøknader knytt til om frådelling av bustad- eller hyttetomt i LNF-område.

Av enkelttema som det er knytt merknader og eller fråråding i forhold til, er Planfaglege vurderingar, ROS/klimatilpassing og Strandsona det som oftast går igjen. Vi merkar oss elles at Fylkesmannen ikkje har merknader til omlag 1/3 av høyringsfråsegnene knytt til dispensasjonssakene.

Klager fremma av Fylkesmannen på kommunale dispensasjonsvedtak.

FMMR har i 2017 påklaga 11 kommunale vedtak knytt til søknad om dispensasjon, men elles sendt varsel om klage knytt til heile 129 saker. For heile 2016 er det påklaga 17 saker og registrert 87 varslar om klage mot tilsvarande 8 klagesaker og 51 varslar om klage for 2015.

Oppsummering

Fylkesmannen har eit viktig ansvar for rettleiing og kunnskapsformidling retta mot kommunane i kommunale plansaker etter plan- og bygningslova. Ei viktig oppgåve i planprosessar er å formidle nasjonal politikk innanfor viktige fagområde, der arealpolitikk og miljøvern, landbruk, helse, oppvekst og samfunnstryggleik står sentralt. Fylkesmannen har også ei viktig rolle i forhold til fagleg samordning og rettstryggleik.

Framleis mange saker og stor aktivitet

Statistikken over plan- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova til behandling hos FMMR i 2017 viser nokre fleire saker/ekspedisjonar enn same periode i fjor; 1140 saker i 2017 mot 1119 i 2016. For heile perioden 2010 – 2017 ligg den samla saks- og arbeidsmengda knytt til plan- og dispensasjonssaker på eit høgt og relativt stabilt nivå med om lag 11-1200 saker i året.

Stor variasjon og spennvidde i plan- og dispensasjonssakene

Det er viktig å understreke at plan- og dispensasjonssakene varierer både i type, innhald og omfang – på same måte som plansituasjonen og planaktiviteten kommunane imellom varierer. Mange av sakene er både komplekse og konfliktfylte, og krev tett oppfølging i form av møte og synfaringar. Plan- og dispensasjonssakene fordeler seg elles svært ulikt på kommunane; nokre kommunar har vesentleg større aktivitet og fleire saker enn andre. Desse sakene viser elles svært ulike profilar for kommunane samla sett. Kommunar med stor aktivitet på plansida har gjerne få dispensasjonssaker relativt sett, medan kommunar med låg planaktivitet ligg høgt på dispensasjonsstatistikken. For å finne meir utfyllande forklaringar på observasjonar og utviklingstrekk for plan- og dispensasjonssakene, både kvar for seg og samla sett, vil det derfor vere behov for å gå nærare inn i statistikken.

Utvida forsøksperiode med samordning av statlege motsegner til kommunale planar

Forsøket med statleg samordning av motsegn til kommunale planar har gitt Fylkesmannen ei utvida rolle i forhold til plansamordning. Fylkesmannen i Møre og Romsdal kom med i forsøket frå 01.04.2014. Forsøksordninga vart forlenga ut 2017, og er frå 01.01.2018 gjort til ei permanent ordning. For 2017 er det registrert 31 slike samordningssaker, og med Statens vegvesen som part i 16, NVE i 9 og Avinor i 6 av desse. FMMR har sjølv motsegn i 26 av dei 31 samordningssakene.

Motsegn, mekling og oversending til departementet

Talet på motsegner i arealplansaker ligg om lag på nivå med tidlegare år. Mønsteret er elles som tidlegare at flest motsegner knyter seg til tema *Barn og unge*, samt manglar i samband med *Støyvurderingar* og *ROS-analyse*. Tidleg medverknad og dialog undervegs i planprosessane gjer at konflikhtar kan avklarast og løysast tidlegare; færre arealplansaker går til mekling. Det er likevel ein tendens i retning av at fleire av sakene som går til mekling blir vidaresende til departementet for endeleg avgjerd.

Kommuneplanen som utviklings- og styringsverktøy

Kommuneplanen er kommunens viktigaste verktøy for samfunnsplanlegging. Plan- og bygningslova peikar på at kommunen skal ha ein samla kommuneplan som omfattar samfunnsdel med handlingsdel og arealdel (jf. PBL §11). Det kan vidare med kommuneplanen som utgangspunkt utarbeidast kommunedelplan for bestemte område, tema eller verksemdsområde. Kommuneplanen skal ha ein handlingsdel som viser korleis planen skal følgjast opp i løpet av

komande fireårsperiode, og reviderast årleg. Økonomiplan etter kommunelova § 44 kan inngå i handlingsdelen.

Kommuneplanen som styringsverktøy i kommunalt utviklings- og omstillingsarbeid er styrka; fleire kommunar har som ledd i dette fått på plass eller er i prosess med oppdaterte kommuneplanar med samfunns- og arealdel. Det langsiktige, strategiske og tverrfaglege perspektivet i det kommunale planarbeidet er styrka. I forhold til kommunereforma med nye kommunale oppgåver og bygging av nye kommunar, vil dette vere av stor betydning. Kommuneplanen er

Statlege planretningslinjer og kommunale planstrategiar viser oversikt og viktige prioriteringar
Viktige planpolitiske føringar for arbeidet med regional og kommunal planstrategi er forankra i *Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging*, vedtatt av regjeringa 12.06.2015; sjå https://www.regjeringen.no/contentassets/2f826bdf1ef342d5a917699e8432ca11/nasjonale_forventningar_nn.pdf

Dei nasjonale forventningane omfattar tre hovudtema:

- Gode og effektive planprosessar
- Berekraftig areal- og samfunnsutvikling
- Attraktive og klimavennlege by- og tettstadsområde

Forventningsdokumentet gir viktige rammer og føringar for ei ny runde med regionale og kommunale planstrategiar. I tråd med dette skal alle fylkeskommunar og kommunar skal ha fastsett sin planstrategi seinast innan eitt år etter konstituering av nye fylkesting og kommunestyre etter fylkestings- og kommunestyrevalet hausten 2015.

Gjennom arbeidet med kommunal planstrategi skal det avklarast kva planoppgåver kommunen vil starte opp med eller vidareføre. Planstrategien vil også vere eit viktig verktøy for å vurdere kommunens plansystem, planressursar og samla planbehov i kommunestyreperioden. Den kommunale planstrategien vil på denne måten kunne legge eit godt grunnlag for å drøfte viktige utviklingstrekk i kommunen som samfunn og organisasjon.

I Møre og Romsdal har i alt 35 av 36 kommunar har pr. 31.12.2017 utarbeidd utkast til kommunal planstrategi for perioden 2016 – 2020. Koplingane til kommunereformarbeidet og etablering av nye kommunar har stått sentralt i mange av planstrategiane. Arbeidet med dei kommunale planstrategiane har gitt kommunane ei nyttig oversikt over eigen planportefølgje sett i forhold til status, utviklingstrekk og utfordringar på viktige samfunnsområde. Alle fagavdelingane hos FMMR har bidratt aktivt med innspel til våre høyringsbrev til kommunane i samband med dei kommunale planstrategiane. For Fylkesmannen har dette opna for nyttige innspel og merknader på sentrale fag- og ansvarsområde.

Kompetanse og kapasitet i kommunane varierer

Erfaringar frå den løpande plansaksbehandlinga viser at kompetanse og kapasitet på planområdet varierer mykje kommunane i mellom; utfordringane i forhold til dette er gjerne størst i dei minste kommunane. Dette reiser spørsmål om rettleiing og oppfølging frå FM si side – og gjerne i samarbeid med fylkeskommunen. Samarbeidet med fylkeskommunen på plansaksområdet omfattar både kurs, konferansar, nettverkssamlingar, regionalt planforum – samt uformell kontakt gjennom den løpande plansaksbehandlinga.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet deler kvart år ut kompetansemidlar knytt til opplæring etter plan- og bygningslova. I 2017 har Fylkesmannen og fylkeskommune i samband med dette samarbeidd om to ulike arrangement; Nasjonal plankonferanse 14. – 15. november: *Kampen om sjøareala – planlegging i sjø og det marine kunnskapsgrunnlaget* og Intern fagdag 1. desember for tilsette hos Fylkesmannen og fylkeskommunane knytt til tema *Universell utforming*.

Vedlegg:

A. Fylkesmannen sine oppgaver i plansaker etter plan- og bygningslova

Fylkesmannen har fleire roller og oppgaver innan planlegging etter plan- og bygningslova (pbl). Ei viktig oppgave i planprosessar er å formidle nasjonal politikk innanfor viktige fagområde, der arealpolitikk og miljøvern, landbruk, helse, oppvekst og samfunnstryggleik står sentralt. Fylkesmannen skal sjå til at nasjonale og regionale omsyn blir ivaretatt i planarbeidet, og elles også sikre at kommunale vedtak i plan- og byggesaker er i samsvar med gjeldande lovverk. Vidare har Fylkesmannen ansvar for behandling av klager på kommunale vedtak i plan- og byggesaker etter lova. Fylkesmannen har og rolle som meklar i plansaker der det ligg føre motsegn. Fylkesmannen har eit særleg ansvar for å orientere om det økonomiske opplegget for kommunesektoren og rettleie kommunane i økonomisk planlegging og forvaltning. Fylkesmannen har også ei viktig oppgave knytt til lokal omstilling og fornying i kommunesektoren. Kommunal planlegging vil i tråd med dette vere eit viktig utviklings- og styringsverktøy – både for kommunen som samfunn og kommunen som organisasjon.

Om Fylkesmannen sine planoppgaver i dei sentrale styringsdokumenta frå KMD

Kommunal – og moderniseringsdepartementet (KMD) har det administrative styringsansvaret for Fylkesmannen, i tillegg til å ha samordningsansvaret overfor dei andre departementa. KMD har også rolla som fagdepartement på nokre saksområde. Dette omfattar m.a. ansvar for regional og kommunal planlegging etter plan- og bygningslova.

Eit gjennomgåande trekk for den samla oppgaveportefølgjen til Fylkesmannen er større vekt på tverrsektorielle tilnærmingar gjennom samordna mål og strategiar. For ei samla oversikt over Fylkesmannen sine oppgaver kan det visast til *Styringsportalen for Fylkesmannen 2017* <https://styringsportalen.fylkesmannen.no/2017/>

Viktige styringsdokument omfattar *Tildelingsbrevet* (TB) og *Virksomhets- og økonomiinstruksen* (VØI). TB og VØI er likeverdige dokument. TB omfattar tidsavgrensa oppgaver som oppdragsgivar vurderer som naudsynt for å gjennomføre Stortingets vedtak, medan VØI omfattar meir langsiktige oppgaver der forvaltningsansvaret er heimla i lovverket eller er knytt til andre oppgaver av meir varig karakter. TB samlar alle årlege prioriteringar, mål- og resultatkrav og rapporteringskrav. Styringsdokumenta er bygd opp kring ein målstruktur med hovudmål, delmål, styringsparameter og resultatmål.

Fylkesmannen sine fire rollebaserte hovudmål omfattar:

- Iverksetjing av nasjonal politikk i fylket
- Samordning
- Rettstryggleik
- Informasjon

Fylkesmannen sine oppgaver knytt medverknad til kommunal og regional planlegging er knytt til alle dei fire hovudmåla. Dette omfattar også tverrsektorielle utfordringar og prioriteringar; jf.

Tildelingsbrevet 2017 kap. 2.1:

Det er flere områder i fylkesmannsembetenes portefølje hvor god måloppnåelse er avhengig av samordning og samarbeid mellom flere departementer. Dette gjelder spesielt arealforvaltning, og by- og samfunnsutvikling hvor landet står overfor utfordringer knyttet til klimaendringer, samt miljø, urbanisering og befolkningsvekst. For å møte disse utfordringene, er det viktig å ivareta helhet og effektivitet i areal- og samfunnsplanleggingen gjennom samarbeid på tvers av flere sektorer. I 2017 er det viktig at fylkesmannen bidrar til å identifisere tiltak for mer effektive planprosesser og bedre plankvalitet.

Styringsdokumenta (VØ1 og TB) inneheld også ein nærare omtale av andre tverrfaglege innsatsområde. Dette omfattar m.a. samordna innsats for barn og unge sine oppvekstvilkår, folkehelse, universell utforming, bustadsosialt arbeid, integrering og busetting av flyktningar og asylsøkarar, samfunnsstryggleik m.v.

B. Behandling av kommunale plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Virksomhets- og økonomiinstruksen (VØI) og Tildelingsbrevet for 2017 (TB17) utgjør saman med Strategiplan for FMMR 2015 – 2018 eit viktig bakteppelagt for embetet sine faglege prioriteringar i plansaksbehandlinga. Strategiplanen har tre prioriterte satsingsområde, alle med direkte eller indirekte betydning for plansaksbehandlinga. Dette omfattar: Betre oppvekst, Kommunereform og Samordning av statlege motsegner i kommunale planar

Fylkesmannen er høyringspart for alle kommunale plan- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova. Den interne organisasjonsstrukturen legg viktige rammer og føringar for plansaksbehandlinga. Organisasjonskartet for Fylkesmannen i Møre og Romsdal viser ei indeling med embetsleiing, administrasjonsstab, samordningsstab og fem fagavdelingar.

Organisasjonskart FMRR

Interne prosedyrar og fullmakter

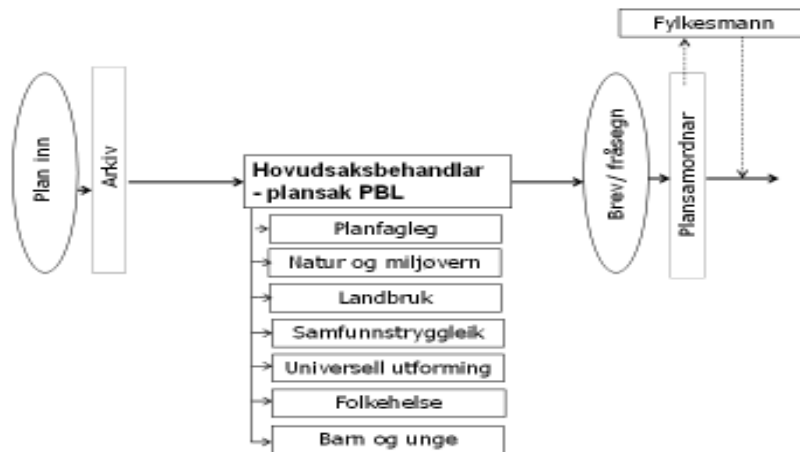
Plan- og dispensasjonssaker som omfattar fleire avdelingar hos Fylkesmannen krev samordning i forhold til saksbehandling, ansvar og avveging av interesser. Hos FMRR er det etablert faste rutinar for dette.

Formålet med den interne organiseringa av plansamordninga er å finne gode løysingar i skjæringspunktet mellom nasjonale, regionale og lokale mål og interesser. Fagsaksbehandlarar knytt til ulike fagavdelingar og fagområde vil i prinsippet kunne trekkast aktivt inn, avhengig av sakstype og saksfelt. Dette vil kunne omfatte både plansaker og dispensasjonssaker. Klagesaker og byggeskar etter plan- og bygningslova vil i hovudsak vere lagt til Justis- og beredskapsavdelinga. Desse sakene er ikkje del av plansamordninga.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har frå 01.04.2015 deltatt i den utvida forsøksordninga med statleg samordning av motsegn av kommunale planar. I samband med dette er det laga egne rutinar og prosedyrar for plansaker som omfattar innspel frå andre statsetatar. For ein nærare presentasjon og gjennomgang av denne forsøksordninga kan det visast til kap. 1.5.

Innkomne plan- og dispensasjonssaker blir registrert i arkivet og direkte fordelt på fem faste hovudsaksbehandlarar som opprettar felles brev i ephorte. Innspel knytt til ulike fagtema vil i prinsippet kunne kome frå alle dei fem fagavdelingane og blir vidare koordinert av hovudsaksbehandlar før brevet blir ferdigstilt og godkjent/utsendt av plansamordnar.

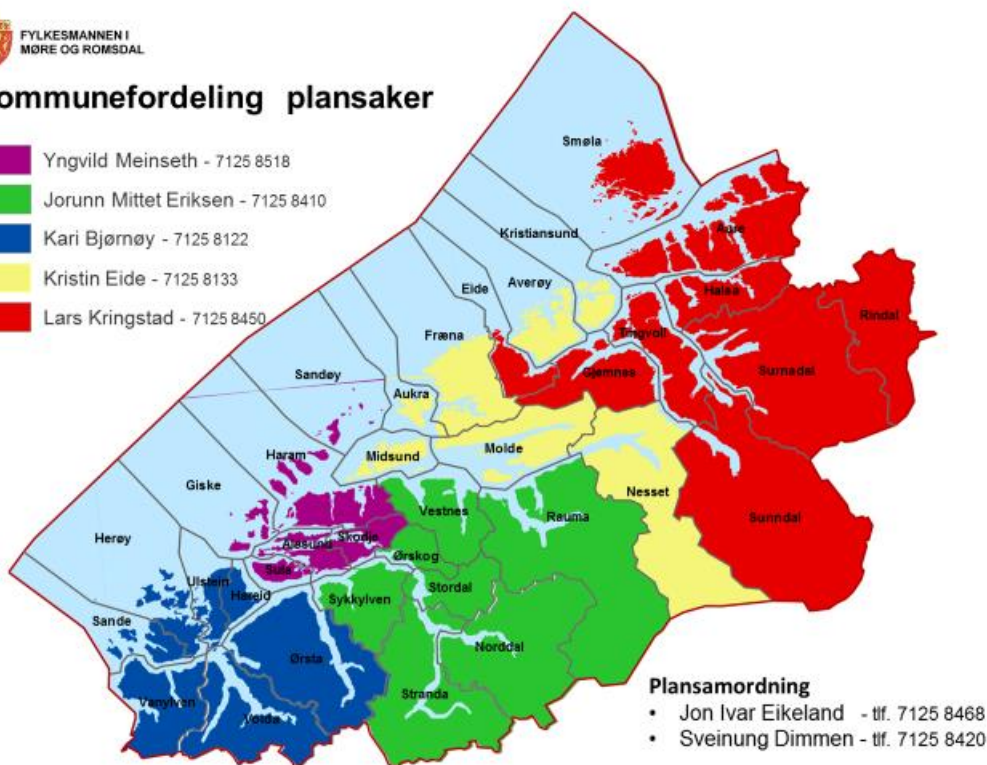
Behandling plansaker FMMR

Dei faste hovudsaksbehandlarane med oppgåver knytt til plan- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova har delt kommunane i fylket mellom seg. Denne ordninga opnar for tett kontakt og god erfarings- og kunnskapsutveksling mellom Fylkesmannen og den einssilde kommunen. Alle utgåande brev går via plansamordnar. Ved motsegn i arealplansaker blir dette løfta til embetsleiinga.

Kommunefordeling plansaker

- Yngvild Meinseth - 7125 8518
- Jorunn Mittet Eriksen - 7125 8410
- Kari Bjørnøy - 7125 8122
- Kristin Eide - 7125 8133
- Lars Kringstad - 7125 8450

Tematisk sjekkliste for høyrings svar

Høyrings svaret frå Fylkesmannen vil kunne omfatte merknader og vurderingar knytt til ei rekke ulike tema/fagområde.

Aktuelle «sjekkliste-punkt» knytt til kommunal planlegging

- Planfaglege merknader;
 - prosess og produkt
- Natur- og miljøvern;
 - landskap, friluftsliv, strandsone, naturmangfald, grønstruktur...
- Landbruk;
 - jordvern, skogbruk, aktivt landbruk...
- Samfunnstryggleik;
 - ROS-analyse, klima...
- Universell utforming;
 - tilrettelegging, inkludering, deltaking...
- Barn og unge;
 - Oppvekstmiljø, leikeplassar, trafikksikring...
- Folkehelse;
 - levekår, nærmiljø...

Som eit viktig grunnlag for Fylkesmannen sine tilbakemeldingar til kommunane er det utarbeidd eit eige kunnskaps- og vurderingsgrunnlag for merknader og motsegner i kommunale plansaker.

Dokumentet er disponert som ei tematisk sjekkliste med gjennomgang av aktuelle moment og vurderingar knytt til ulike fagområde. Dette er i første rekke tenkt til internt bruk som eit felles kunnskapsgrunnlag og arbeidsverktøy knytt til arbeidet med plan- og dispensasjonsaker i embetet.

Ny, oppdatert kunnskap, lenker og eksempel på «standardtekstar» vil kunne leggest inn fortløpande. Dette vil i hovudsak basere seg på direkte innspel/innlegg frå dei ulike fagavdelingane/fagmiljøa. Vidare redigering, og kvalitetssikring må her følgjast opp kontinuerleg.

Ei viktig målsetting for dette arbeidet er m.a. knytt til å

- vidareformidle nasjonale føringar på planområdet
- presisere kommunens ansvar som planmyndigheit
- tydeleggjere Fylkesmannens rolle i planprosessane
- referere til dokument med overordna føringar for Fylkesmannen sine fagområde

Opplæring og kompetansebygging

Fylkesmannen har saman med fylkeskommunen eit viktig ansvar for rettleiing og kunnskapsformidling retta mot kommunane på planområdet. Regionalt planforum og regionale plannettverk, begge i regi av fylkeskommunen, er viktige arenaer for samhandling og erfaringsutveksling rundt kommunalt planarbeid. Representantar frå Fylkesmannen deltar aktivt på desse møta/samlingane. Fylkesmannen og fylkeskommunen har elles i det daglege eit tett og nært uformelt samarbeid på planområdet.

Planavdelinga i Kommunal- og moderniseringsdepartementet disponerer midlar over statsbudsjettet knytt til kompetanseutvikling og opplæringstiltak i kommunane innanfor plan- og bygningslova. Fylkesmannen i Møre og Romsdal i samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune fekk i 2017 på bakgrunn av søknad tildelt kr. 125.000 til kompetanseutvikling og opplæringstiltak.

Fylkesmannen og fylkeskommunen har som mål å samarbeide om ein større plankonferanse annan kvart år. Hausten 2016 vart det gjennomført ein slik felleskonferanse over to dagar. Konferansen blei gjennomført i oktober 2016 på Scandic Seilet i Molde med om lag 130 deltakarar. Konferansen hadde kommunane som hovudmålgruppe, men opna også for deltaking frå private konsulentar og rådgivarar. Aktuelle deltema omfatta m.a. *universell utforming, deltaking og medverknad i kommunale planprosessar, samordna bustad-, areal og transportplanlegging, og naturmangfald i kommunale arealplanar.*

I 2017 har Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Møre og Romsdal fylkeskommune i samband med bruken av kompetansemidlar samarbeidd om to ulike arrangement. For begge arrangementa har det vore nedsett eigne tverrfaglege arbeidsgrupper:

1. Nasjonal plankonferanse 14. – 15. november 2017 på Rica Seilet i Molde: *Kampen om sjøareala – planlegging i sjø og det marine kunnskapsgrunnlaget.*
For meir info; sjå <https://www.fylkesmannen.no/nn/More-og-Romsdal/Kurs-og-konferansekalender/Nasjonale-plankonferanse--Planlegging-i-sjo-og-det-marine-kunnskapsgrunnlaget/>
2. Intern fagdag for tilsette hos Fylkesmannen og fylkeskommunane knytt til tema Universell utforming. Søkelyset vart her retta mot
 - a. Universell utforming som strategi
 - b. Universell utforming i plansaksbehandlningaFor meir info; sjå <https://mrfylke.no/Tenesteomraade/Plan-og-analyse/Kommunal-planlegging/Universell-utforming/ikkje-slepp-taket>

Felles samarbeidsavtale mellom Fylkesmannen og fylkeskommunen

I Møre og Romsdal har fylkeskommunen og Fylkesmannen inngått ein samarbeidsavtale knytt til fleire felles innsatsområde – mellom desse tiltak retta mot barn og unge sine interesser i det kommunale planarbeidet. Både fylkeskommunen og Fylkesmannen i sine høyringsmerknader til kommunale planar utfordra kommunane i forhold til å ta særskild omsyn til barn og unge sine interesser. Dette omfattar m.a. krav til gode og trygge oppvekstmiljø gjennom tilrettelegging og opparbeiding av leikeplassar, friareal og gang- og sykkelveggar. Fylkesmannen har frå 2012 hatt eit særskilt søkelys på barn og unge sine oppvekstvilkår gjennom satsinga Betre oppvekst. FNs barnekonvensjon har vore ein viktig referanse for dette arbeidet. Fylkeskommunen har på si side hatt barn og unge som eit gjennomgåande perspektiv i regional planstrategi og i fylkesplanarbeidet. På

bakgrunn av dette tok Fylkesmannen og fylkeskommunen i fellesskap initiativ til å invitere alle kommunane i fylket til å kartlegge tenester og oppvekstvilkår i lys av FN sin barnekonvensjon. Sluttrapporten frå kommunekartlegginga; Barnebyks, vart ferdigstilt og presentert på ein stor tverrfagleg oppvekstkonferanse i Ålesund september 2016.

C. Planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring

Den kommunale planlegginga skal etter plan- og bygningslova samordne både den fysiske, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklinga. Kommunal planlegging er i lys av dette eit viktig verktøy for utvikling og styring både av kommunen som samfunn og kommunen som organisasjon.

Eit viktig prinsipp i den nye plan- og bygningslova (pbl 2008) er ei sterkare kopling mellom samfunnsdelen og arealdelen i kommuneplanen. Kommuneplanens samfunnsdel vil med utgangspunkt i den kommunale planstrategien gi overordna mål og føringar for utvikling av kommunen som samfunn og organisasjon. Dette dannar utgangspunkt for arealdelen som i neste omgang gir retning og rammer for den vidare fysiske detaljplanlegginga gjennom område- eller detaljregulering. *Fylkesmannen sine fokusområde:*

Kommunal planlegging som verktøy og rammeverk

- Kommuneplansystemet etter plan- og bygningslova
- Nasjonale og regionale føringar
- Kommunal planstrategi
- Kommuneplan med samfunnsdel og arealdel

Aktuelle temaområde for høyringsuttale frå Fylkesmannen i kommunale plansaker

- Planfaglege merknader; prosess og produkt, konsekvensutgreiingar
- Natur- og miljøvern; naturmangfald, landskap, friluftsliv, strandsone, viltinteresser, vegetasjon, støy, luftforureining, klima,
- Landbruk; jordvern, skogbruk, aktivt landbruk
- Samfunnstryggleik; ROS-analyse
- Barn og unge; Oppvekstmiljø, leikeplassar, trafikkisikring
- Universell utforming; tilrettelegging, inkludering, deltaking
- Folkehelse; levekår, nærmiljø
- Regional berekraftig utvikling; samordna bustad, areal og transportplanlegging, senterstruktur og kjøpesenteretablering

Fylkesmannen har eit særleg ansvar for at nasjonal politikk blir formidla og følgd opp i behandling av kommunale og regionale planar

- legge auka vekt på rettleiing og tidleg medverknad i planarbeidet
- formidle tidleg og aktivt dei nasjonale forventningane og nasjonal politikk i den regionale og kommunale planlegginga

Motsegn skal om nødvendig brukast for å sikre at kommunane ikkje vedtar planar i strid med nasjonale og regionale interesser og for å få fram gode løysingar.

D.Om Fylkesmannen sine planoppgåver i dei sentrale styringsdokumenta frå KMD

Utdrag av sentrale styringsdokument for 2017

- Virksomhets- og økonomiinstruksen (VØI)
- Tildelingsbrev (TB) 2017

Viktige styringsdokument knytt til for Fylkesmannens embetsoppdrag er samla på Styringsportalen <https://styringsportalen.fylkesmannen.no/2017/>

Kommunal – og moderniseringsdepartementet (KMD) har det administrative styringsansvaret for Fylkesmannen, i tillegg til å ha samordningsansvaret overfor dei andre departementa. KMD har også rolla som fagdepartement på nokre saksområde. Dette omfattar m.a. ansvar for regional og kommunal planlegging etter plan- og bygningslova.

Eit gjennomgåande trekk for den samla oppgåveportefølgjen til Fylkesmannen er større vekt på tverrsektorielle tilnærmingar gjennom samordna mål og strategiar. For ei samla oversikt over Fylkesmannen sine oppgåver kan det visast til *Styringsportalen for Fylkesmannen 2017* <https://styringsportalen.fylkesmannen.no/2017/>

Viktige styringsdokument omfattar *Tildelingsbrevet* (TB) og *Virksomhets- og økonomiinstruksen* (VØI). TB og VØI er likeverdige dokument. TB omfattar tidsavgrensa oppgåver som oppdragsgivar vurderer som naudsynt for å gjennomføre Stortingets vedtak, medan VØI omfattar meir langsiktige oppgåver der forvaltningsansvaret er heimla i lovverket eller er knytt til andre oppgåver av meir varig karakter. TB samlar alle årlege prioriteringar, mål- og resultatkrav og rapporteringskrav. Styringsdokumenta er bygd opp kring ein målstruktur med hovudmål, delmål, styringsparameter og resultatmål.

Fylkesmannen sine fire rollebaserte hovudmål omfattar:

- Iverksetjing av nasjonal politikk i fylket
- Samordning
- Rettstryggleik
- Informasjon

Fylkesmannen sine oppgåver knytt medverknad til kommunal og regional planlegging er knytt til alle dei fire hovudmåla. Dette omfattar også tverrsektorielle utfordringar og prioriteringar; jf.

Tildelingsbrevet 2017 kap. 2.1:

Det er flere områder i fylkesmannsembetenes portefølje hvor god måloppnåelse er avhengig av samordning og samarbeid mellom flere departementer. Dette gjelder spesielt arealforvaltning, og by- og samfunnsutvikling hvor landet står overfor utfordringer knyttet til klimaendringer, samt miljø, urbanisering og befolkningsvekst. For å møte disse utfordringene, er det viktig å ivareta helhet og effektivitet i areal- og samfunnsplanleggingen gjennom samarbeid på tvers av flere sektorer. I 2017 er det viktig at fylkesmannen bidrar til å identifisere tiltak for mer effektive planprosesser og bedre plankvalitet.

Styringsdokumenta (VØI og TB) inneheld også ein nærare omtale av andre tverrfaglege innsatsområde. Dette omfattar m.a. samordna innsats for barn og unge sine oppvekstvilkår,

folkehelse, universell utforming, bustadsosialt arbeid, integrering og busetting av flyktingar og asylsøkarar, samfunnstryggleik m.v.

Vedlagt følgjer utdrag frå dei sentrale styringsdokumenta for 2017 (VØI og TB), med særleg vekt på moment knytt til Fylkesmannen sine oppgåver på planområdet.

Virksomhets- og økonomiinstruks (VØI)

1. Innledning
2. Fylkesmannens myndighet og ansvar
3. Departementets styring av Fylkesmannen
4. Fylkesmannsembetets interne styring
5. **Oversikt over Fylkesmannens faste oppgaver**
 - **5.1 Iverksetter av nasjonal politikk i fylket**
 - **5.2 Samordningsmyndighet**
 - **5.3 Rettssikkerhetsmyndighet**
 - **5.4 Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag**

Tildelingsbrevet (TB) 2017

1. Innledning
 2. Overordete utfordringer og prioriteringer
 3. **Mål og styringsparametre for 2017**
 - **3.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket**
 - **3.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger**
 - **3.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene**
 - **3.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk**
 4. Andre forutsetninger og krav
 5. Budsjetttildelinger
 6. Fullmakter
 7. Rapportering og resultatoppfølging
 8. Budsjettmessige forutsetninger
- Vedlegg

Utdrag frå Virksomhets- og økonomiinstruksen (VØI) og frå Tildelingsbrevet (TB) 2017:

Utdrag frå Virksomhets- og økonomiinstruksen (VØI) 2017:

5.1 Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

5.1.1 Folk og samfunn

Oppgaver
<ul style="list-style-type: none">• Gi råd og veiledning til kommunene om hvordan universell utforming kan implementeres i planarbeid og tjenester.• Videreutvikle samarbeidet med fylkeskommunene for å fremme universell utforming innenfor regionen.• Spre kunnskap om virkemidler og finansieringsordninger som er knyttet til Regjeringens handlingsplan for universell utforming 2015-2019.• Sørge for at universell utforming er kjent i eget embete og blir praktisert innen egen forvaltning og at fylkesmannens kompetanse på universell utforming videreutvikles.
<u>Bakgrunnsinformasjon</u>
<p>Som offentlig myndighet skal fylkesmannen fremme likestilling knyttet bl.a. til kjønn, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse og seksuell orientering på de områder fylkesmannen har lovpålagt ansvar for. Fylkesmannen skal være en pådriver for at kommunene arbeider aktivt for å fremme likestilling knyttet til ulike diskriminerings-grunnlag i aktuell lovgivning.</p>
<u>Bakgrunnsinformasjon</u>

5.1.8 Arealforvaltning, by og samfunnsutvikling

Oppgaver
<p>Fylkesmannen skal legge til grunn regjeringens føringer i sitt arbeid. Det vises særskilt til hensyn som fremgår av Plan- og bygningslovens formål i §§1-1 og 3-1, Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging og statlige retningslinjer og bestemmelser.</p>
<p>Fylkesmannen skal formidle nasjonal politikk og prioriteringer tidlig i den regionale og kommunale planleggingen, veilede om riktig forståelse og praktisering av plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter og samarbeide med fylkeskommunen om dette. Fylkesmannen skal påse at konsekvenser for, miljø og samfunn er belyst og i nødvendig grad tatt hensyn til i plan- og utbyggingsaker, herunder at samfunnssikkerhet og klimatilpasning er ivarettatt der det er behov for dette.</p>

Fylkesmannen skal følge opp arbeidet med konsekvensutredninger for planer og tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, herunder at samfunnssikkerhet og klimatilpasning ivaretas der det er behov for dette, og bidra til beslutningsrelevante plan- og utredningsprogram.

Bakgrunnsinformasjon

Fylkesmannen skal ivareta oppgaver i henhold til rundskriv H-2/14 om bruk av innsigelser, KLDs rundskriv T-2/16 om nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet og DSBs retningslinjer for fylkesmannens bruk av innsigelser på samfunnssikkerhetsområdet skal også ivaretas.

Bakgrunnsinformasjon

Fylkesmannen skal forvalte de statlige planretningslinjene for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Bakgrunnsinformasjon

Fylkesmannen skal følge opp statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen, og bistå kommunene i arbeidet med ulovlighetsoppfølging.

Bakgrunnsinformasjon

Fylkesmannen skal medvirke til at regionale og kommunale kystsoneplaner legger til rette for en balansert bruk og vern av kystsonen, samt at arealbruken på sjø og land sees i sammenheng.

Bakgrunnsinformasjon

Fylkesmannen skal medvirke til at jordvernet ivaretas i kommunale og regionale planer, i tråd med Stortingets behandling av regjeringens jordvernstrategi.

Bakgrunnsinformasjon

Fylkesmannen skal bidra til at regionale og kommunale planer i fjell og utmark avklarer langsiktige utbyggingsgrenser og sikrer balanse mellom utbygging og vern.

Bakgrunnsinformasjon

Fylkesmannen skal følge opp statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging, og bidra til reduserte klimagassutslipp, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunene.

Bakgrunnsinformasjon

Fylkesmannen skal bidra til at nasjonale og regionale føringer legges til grunn ved utbygging av fornybar energi og kraftlinjer gjennom oppfølging av enkeltsaker i meldings-, søknads- og detaljplanfasen.

Bakgrunnsinformasjon

Medvirke til at **friluftslivsverdier og allemannsretten ivaretas** i plan- og enkeltsaker etter plan- og bygningsloven.

Bakgrunnsinformasjon

Fylkesmannen kan **klage på enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven** der nasjonale eller vesentlig regionale interesser blir berørt. (Oppdateres i supplerende tildelingsbrev)

5.2 Samordningsmyndighet

5.2.1 Folk og samfunn

Oppgaver

Følge opp og veilede kommuner som har mottatt tilskudd til utvikling av sosiale tjenester og tiltak i kommunene etter sosialtjenesteloven for å sikre forankring, framdrift og faglig kvalitet.

Bakgrunnsinformasjon

Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid, Bolig for velferd (2014–2020). Strategien skal styrke kommunenes arbeid med å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Et av målene i strategien er at den offentlige innsatsen skal være helhetlig og effektiv. Fylkesmannen skal bidra aktivt til at strategien implementeres i kommunene i tråd med forutsetningene.

Fylkesmannen skal:

- **Sikre samordning av sektorovergrepene oppgaver og se ulike statlige satsinger i sammenheng med Bolig for velferd, f.eks. Opptappingsplanen for rusfeltet (2016-2020), strategien Barn som lever i fattigdom og fellesoppdraget Utsatte barn og unge 0 – 24 år.**
- Legge til rette for helhetlige vurderinger og god samordning i kommunenes arbeid med framskaffelse av boliger og tjenester til vanskeligstilte.
- Legge til rette for at kommunene tar boligsosiale hensyn i ordinære planprosesser

Bakgrunnsinformasjon

5.2.4 Miljø og klima

Oppgaver

Veilede og følge opp kommunene for å iverksette nasjonale **føringer på klima- og miljøområdet**, herunder statlige planretningslinjer om klima- og energiplanlegging og samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Bakgrunnsinformasjon

Gjennom tidlig involvering, høringsuttalelser m.m. **bidra til at klima- og miljøhensyn blir ivaretatt i utredninger og planprosesser**, herunder konseptvalgutredninger, bypakker, Nasjonal Transportplan,

interkommunalt plansamarbeid, regionale planer og annen overordnet planlegging etter plan- og bygningsloven.

[Bakgrunnsinformasjon](#)

Bidra til å styrke kunnskapen og gjennomføre informasjonstiltak om reduserte utslipp fra jordbruksdrift.

[Bakgrunnsinformasjon](#)

Samordne arbeidet på klimatilpasning internt og mellom embeter, samt sørge for at klimatilpasning blir integrert i relevante oppgaver.

[Bakgrunnsinformasjon](#)

5.2.6 Arealforvaltning, by- og samfunnsutvikling

Oppgaver

Fylkesmannen skal samordne statlige interesser og bidra til at fylkeskommunen og kommunene får et mest mulig helhetlig bilde av statens forventninger og krav i planleggingen.

[Bakgrunnsinformasjon](#)

Legge til rette for samordning av planlegging på tvers av kommune- og fylkesgrenser for å sikre reindriften sammenhengende bruksarealer.

Formidle nasjonal politikk for jordvern og bevaring av kulturlandskap.

[Bakgrunnsinformasjon](#)

Bidra til at kommunene etablerer langsiktige utbyggingsgrenser mot de viktigste landbruksarealene, samt stille krav om effektiv utnyttelse av eksisterende og planlagte utbyggingsområder.

[Bakgrunnsinformasjon](#)

Belyse konsekvenser og utviklingsmuligheter og ivareta landbrukets og reindriftens interesser i arealplansaker, saker etter naturmangfoldloven og ved større tiltak og prosesser.

[Bakgrunnsinformasjon](#)

Medvirke til at kommunene ivaretar landbrukets interesser i sine klima- og energiplaner.

Bidra til at kommunene rapporterer gjennom KOSTRA-landbruk.

[Bakgrunnsinformasjon](#)

Landbrukskompetanse skal ivaretas i plansaker og -prosesser.

Fylkesmannen skal veilede og støtte kommunene og regionale sektormyndigheter i **geodataspørsmål** og bidra til at disse har tilgang på oppdatert geografisk informasjon.

Bakgrunnsinformasjon

Fylkesmannen skal i samarbeid med Statens kartverk bidra til at kommunene følger opp bestemmelsen i plan- og bygningsloven § 2-1 om **kart og stedfestet informasjon**, som innebærer oppfølging av **krav til det offentlige kartgrunnlaget (DOK)**.

Bakgrunnsinformasjon

Ivareta landbrukets interesser i **kartsamarbeidet Geovekst** og informere om nytten av Geovekst og Norge Digitalt.

Følge opp ajourholdet av **arealressurskartet (AR5)** i samarbeid med Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), og bidra til at kommunene holder arealressurskart (AR5) oppdatert.

Ivareta fylkesmannens interesser i kartsamarbeidet Geovekst med særlig oppmerksomhet mot arbeidet med mer detaljerte høydedata.

I samarbeid med Statens kartverk påse at kommunene følger opp bestemmelsen i plan- og bygningsloven § 2-2 om **etablering og ajourhold av kommunalt planregister**, og vedlikeholder og ajourholder planer etter gjeldende SOSI-standard.

5.3 Rettssikkerhetsmyndighet

5.3.3 Familier, barn og unge

Oppgaver

Implementering av barnekonvensjonen

Fylkesmannen skal utarbeide en plan for arbeidet med å bistå kommunene med å gjennomføre barnekonvensjonen på alle områder som fylkesmannen har ansvar for. Metodikk og erfaringer fra arbeidet med Sjumilssteget kan benyttes i dette arbeidet.

Bakgrunnsinformasjon

Departementet vil vurdere videreføring av Fylkesmannen i Troms sine oppgaver når det gjelder å **videreutvikle Sjumilsstegmetoden** og å bistå de øvrige embetene i implementeringsarbeidet av barnekonvensjonen i kommunene. Departementet vil komme tilbake til dette i eget brev.

5.3.7 Arealforvaltning, by- og samfunnsutvikling

Oppgaver

Bærekraftig arealpolitikk og by- og samfunnsutvikling:

Fylkesmannen skal etter behov vurdere den juridiske holdbarheten av kommuneplaner og reguleringsplaner.

Bakgrunnsinformasjon

5.4 Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

.

4.4 Miljø og klima

Oppgaver

Gi råd og veilede kommunene i klima- og miljø saker, herunder bidra til å spre informasjon om støtteordningen Klimasats.

Bidra til at klima- og miljøhensyn og klima- og miljødata blir formidlet, forankret og integrert i alle sektorer.

Bakgrunnsinformasjon

Utdrag frå Tildelingsbrevet (TB) 2017:

2 Overordnede utfordringer og prioriteringer

2.1 Tverrsektorielle utfordringer og prioriteringer

- Det er flere områder i fylkesmannsembetenes portefølje hvor god måloppnåelse er avhengig av samordning og samarbeid mellom flere departementer. Dette gjelder spesielt arealforvaltning, og by- og samfunnsutvikling hvor landet står overfor utfordringer knyttet til klimaendringer, samt miljø, urbanisering og befolkningsvekst. For å møte disse utfordringene, er det viktig å ivareta helhet og effektivitet i areal- og samfunnsplanleggingen gjennom samarbeid på tvers av flere sektorer. I 2017 er det viktig at fylkesmannen bidrar til å identifisere tiltak for mer effektive planprosesser og bedre plankvalitet.
- Det er høy erkjennelse innenfor de ulike sektorene om at det er viktig og nødvendig å samhandle mer helhetlig om barn og unges utvikling og læring. Det gjelder særlig i tilfeller der det er behov for innsats fra flere faginstanser samtidig og over lengre perioder. Samhandling er også svært viktig i et generelt forebyggende perspektiv. Fylkesmannen har en viktig rolle som samordningsorgan og skal være pådriver for at kommunene utvikler et helhetlig og samordnet tilbud til barn og unge og deres familier.

2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

- Fylkesmannsembetene har hatt en sentral rolle i gjennomføringen av kommunereformen gjennom å legge til rette for kommunenes lokale prosesser, og ved å oppsummere og komme med en tilråding om kommunestrukturen i fylket. Reformperioden varer ut 2017, mens embetenes oppdrag formelt ble avsluttet ved utgangen av 2016.
- Departementet vil avgjøre videre prosess i de ulike sakene om grensejustering, og fylkesmennene vil ha en sentral rolle ved eventuelle utredninger.
- Fylkesmannen skal fremme boligsosialt arbeid og sikre koordinering og samordning av sektorovergripende oppgaver og virkemidler på tvers av fagområdene, jf. nasjonal strategi Bolig for velferd (2014-2020). Fylkesmannen skal bidra til at boligsosiale hensyn vektlegges i helhetlig kommunal planlegging.
- Landet står overfor utfordringer knyttet til klimaendringer, miljø, urbanisering og befolkningsvekst. Dette utfordrer vår evne til å ivareta helhet og effektivitet i areal- og samfunnsplanleggingen. Denne situasjonen stiller store krav til samhandling mellom offentlig og privat sektor, for blant annet å sikre verdiskapning, tilstrekkelig beredskap, god boligforsyning og viktige miljøhensyn. I 2017 skal fylkesmannen bidra til en bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling gjennom tiltak for mer effektive planprosesser og bedre plankvalitet. Samordning av nasjonale og viktige regionale interesser, samordning av statlige innsigelser, formidling og tidlig dialog, og oppfølging av byutviklingsavtaler i de største byområdene, skal bidra til dette.

3 Mål og styringsparametre for 2017

3.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1 Tverrsektorielle delmål

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Styringsparametere	Resultatmål
	FM har hatt dialog med og formidlet nasjonale og regionale hensyn til alle kommuner i fylket.

3.1.1.1.1 Fylkesmannens bidrag til gode og effektive planprosesser gjennom formidling, dialog og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser.	Andel relevante kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning: 100 %.
	Mekling i planer med uløste innsigelser: 100 %.
	Alle embetene LMD Landbruk og mat Areal, by og samfunn
	Landbrukets arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser.
	Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser.
	Reduksjon i omdisponering av dyrka jord sammenlignet med 2015.
3.1.1.1.2 Kommuner, fylkeskommuner og staten legger statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging til grunn for sin planlegging.	De statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer. Fylkesmennene i de fire største byområdene skal bidra i utarbeidelse og oppfølging av byutviklingsavtalene.
3.1.1.1.3 Oppfølging av kommunenes tilrettelegging for tilstrekkelig og variert boligbygging.	Alle relevante kommuner i storbyområdene tilrettelegger aktivt for boligbygging.
3.1.1.1.4 Vurdering av hensyn til samfunnssikkerhet, inkludert klimaendringer i planer.	Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til samfunnssikkerhet, herunder klimaendringer.

Oppdrag
Fylkesmannen skal i 2017 videreføre forsøk med samordning av statlige innsigelser. Frist: 31.12.2017.
Fylkesmannen skal i dialog med kommunene om planarbeid, integrering, folkehelse, helse- og omsorgstjenester, barn- og unges oppvekstvilkår, universell utforming og sosiale tjenester, etterspørre og oppfordre kommunene til og å ta opp boligsosiale hensyn.
Fylkesmannen skal bidra til at kommunene gjennom tilrettelegging for tilstrekkelig og variert boligbygging også bidrar til å framskaffe egnede boliger til vanskeligstilte grupper.
Fylkesmannen skal i 2017 sette seg inn i og veilede kommuner i ny veiledning for samfunnssikkerhet i plan- og bygningsloven og revidert havnivåveileder.
Fylkesmannen skal i 2017 sette seg inn i og veilede kommuner i ny temaveiledning om sikkerheten rundt storulykkevirksomheter.
Fylkesmannen skal i 2017 i samarbeid med Kartverket motivere gjenstående kommuner til å etablere lovpålagt elektronisk planregister og en effektiv elektronisk plandialog med innbyggerne. Frist: 31.12.2017.
Fylkesmannen skal bistå Landbruksdirektoratet og SSB med å kvalitetssikre KOSTRA-tallene i forkant av endelig publisering. Fylkesmannen skal innhente reguleringsplanene i kommunene fra siste kalenderår, og

bruke NIBIOs KOSTRA-applikasjon for å kvalitetssikre de foreløpige KOSTRA-tallene for omdisponering av dyrka jord.
Fylkesmannen skal i løpet av 2017 i dialog med kommunene bidra til å øke kunnskapen om plan- og bygningslovens verktøy for å redusere nedbygging av dyrka jord, jf. regjeringens jordvernstrategi.
Fylkesmannen skal innen 1. mai 2017 fremme minst ett forslag til kandidat for jordvernpris 2017 blant kommunene.

3.1.3.3 Styrket folkehelsearbeid

Styringsparametere	Resultatmål
3.1.3.3.1 Andel kommuner som har etablert et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid.	Minst 75 % [1]. [1] Helsedirektoratet vil ha dialog med fylkesmannen om kartleggingsmetode. Resultater av kartleggingen forventes brukt av fylkesmannen i oppfølging av kommunene gjennom året.
3.1.3.3.2 Andel kommuner som har vektlagt utjevning av sosiale helseforskjeller i planer etter plan- og bygningsloven.	Minst 80 % [1]. [1] Som fotnote over.

Oppdrag
Fylkesmannen skal bistå med formidling og implementering av ny Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern (IS-2288).
Fylkesmannen skal bidra i arbeidet med å implementere Program for folkehelsearbeid i kommunene.
Fylkesmannen skal bidra i arbeidet med å implementere Flere år – flere muligheter, (strategi for et aldersvennlig samfunn).

3.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.2.1 Tverrsektorielle delmål

3.2.1.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Styringsparametere	Resultatmål
3.2.1.1.1 Fylkesmannen bidrar til at målene i strategien Bolig for velferd ses i sammenheng med andre velferdsstatlige strategier.	Fylkesmannen skal integrere det boligsosiale arbeidet i etablerte fora og læringsarenaer, og ha gjennomført minimum to kompetansehelevende tiltak for kommunene i fylket om boligsosialt arbeid.

Oppdrag
Fylkesmannen skal i samarbeid med Husbanken ta initiativ til å opprette fora for å drøfte boligsosialt arbeid der dette ikke allerede er etablert, og bidra til at muligheter i digital veiviser Bolig for velferd blir kjent i kommunene.

3.2.1.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Styringsparametere	Resultatmål
3.2.1.4.1 Følge opp gjennomføring og rullering av kommunenes og fylkeskommunenes klima- og energiplaner.	Alle embetene KLD Miljø og klima Hatt dialog med alle kommuner i fylket og formidlet forventninger til klima- og energiplanleggingen.
3.2.1.4.2 Status i oppfølging av kommunenes arbeid med å sikre hensynet til klimaendringer i ansvar og myndighetsoppgaver.	FM har hatt dialog med alle kommuner og formidlet relevant kunnskap og informasjon, samt fulgt opp kommunene for å iverksette nasjonale føringer for tilpasning til klimaendringer.

Oppdrag
Bistå med prioritering av søknader til støtteordningen Klimasats , og informert om ordningen. Tidsfrist prioritering av søknader: 01.05.2017 Tidsfrist informere om ordningen: 31.12.2017.
Veilede og følge opp kommunene slik at vurdering av effekt på klimagassutslipp, samt mål og tiltak for å redusere klimagassutslipp og energibruk, finnes igjen i relevante planer og enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven og annet regelverk innen 31.12.2017.